

ШЕТ АЙМАҚТАР – КҮН ТӘРТІБІНДЕ

4-БЕТ | ҚАЛА МЕН САЛА

ӨМІР ЖАРЫҒЫ – ӨЛЕҢ

7-БЕТ | РУХАНИЯТ

ЖҮБАЙЫНАН НЕГЕ ЖӘБІР КӨРЕДІ?

8-БЕТ | ӘЛЕУМЕТ

“““

Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ,
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ:

Тіліміздің қолдану аясын кеңейте түсу мемлекеттік саясаттың басты бағыты болып қала береді. Бұл – біз үшін мызғымас ұстаным. Елімізде қазақ тіліне деген сұраныс жыл өткен сайын артып келеді. Қазақ тілі бизнестің, ғылым мен техниканың тіліне айнала бастады. Бұл үрдісті одан әрі дамытудың ең тиімді әрі төте жолы – ағартушылық.

№85
(4673)

Бейсенбі
18 шілде
2024 жыл

ASTANA

ELORDA
AQPARAT
МЕДИА ХОЛДИНГІ

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ

A Q S H A M Y

1990 ЖЫЛҒЫ 13 ҚАЗАННАН БАСТАП ШЫҒАДЫ

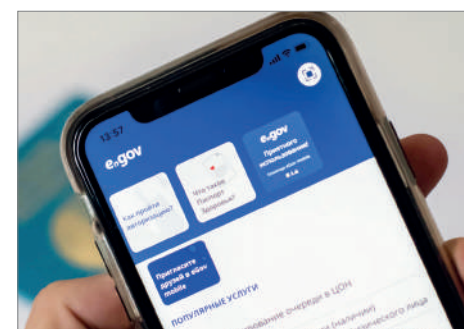

БАЛАҚАЙЛАР МЕКТЕБІ

Биыл бірінші сыныпқа баратын оқушылар үшін мектепке дайындайтын бағдарлама іске қосылады.

«Балақайлар мектебі» бірінші сынып алдында балалардың бастапқы мүмкіндіктерін теңестіру үшін ұйымдастырылған, деп хабарлады Оқу-ағарту министрлігінің баспасөз қызметі.

«Бағдарламаны табысты іске асыру мақсатында мектептерде балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, оларды оқыту үшін қолайлы жағдайлар жасалуда. Бағдарлама бойынша оқыту бір айға арналған. Сабақтар күн сайын 30 минуттан 10 минуттық үзілістермен өткізіледі. Балаларға білікті бастауыш сынып мұғалімдері немесе мектепалды сынып мұғалімдері сабақ береді» делінген министрлік хабарламасында.

EGOV ЕСКЕРТУ ЖАРИЯЛАДЫ

Қазақстандықтардан 1414 нөмірінен жіберілген кодтары бар хабарламаларды үшінші тұлғалармен бөліспеуді сұрайды. Бұл ақпарат кеше egov.kz парақшасында жарияланды.

«Құрметті пайдаланушылар! Алаяқтардың құрбаны болмас үшін 1414-тен кодтары бар хабарламаларды үшінші тұлғаларға жібермеңіз. Алаяқтар хабарламадағы кодты пайдаланып, сіздің цифрлық деректеріңізге қол жеткізе алады» делінген ақпаратта.

Сондай-ақ egov.kz ЭЦҚ-ны үшінші тұлғаларға бере отырып, сіз оларға заңды қол қою мүмкіндігін беретіндігіңізді және оның салдары үшін жауапқа тартылатыныңызды ескертті.

“ ОЙМАҚТАЙ ОЙ

Үкімет халыққа тағанып
іс қылуға тиіс. Үлкен
үкіметке сүйенген халық
ішкері баса алмайды.
Міржақып ДИЛІМЖАНОВ

”

ТАЗА АУЛА – ТАЗА ҚАЛА

«Таза Астана» әлеуметтік жобасы елордада тұрақты жүргізіліп келеді. Жобаның басты мақсаты – тұрғындар арасында тазалық мәдениетін көтеру, аулалар тазалығын ынталандыру. Осы ретте тұрғын үй алаңдарын абаттандыру жұмысына тұрғындардың қатысу белсенділігі де арта түсті.

ОЛИМПИАДА ОЙЫНДАРЫ ҚАЙДА КӨРСЕТІЛЕДІ?

Парижде өтетін жазғы Олимпиада ойындары отандық 5 телеарнадан көрсетіледі.

Qazaqstan, Qazsport, «Хабар», «Ел арна» және Jibek Joly телеарналарынан 21 қазақстандық журналист тікелей хабар жүргізеді.

Қазақстан құрамасы Олимпиада ойындарына спорттың 25 түрінен 92 жолдама жеңіп алды.

XXXIII жазғы Олимпиада ойындары 26 шілде мен 11 тамыз аралығында өтеді. Байрақты бәсекеде әлемнің 205 елінен 10 500 спортшы қатысып, 32 спорт түрінен 329 медаль жиынтығын сарапқа салады.

№63 нөмірмен іске қосылатын бағдар «Теміржол вокзалы» – Жағалау тұрғын үй алабы қатынасымен жүреді. Бұл туралы «City Transportation Systems» ЖШС баспасөз қызметі мәлім етті.

«Жаңа бағдар Агротехникалық және Медициналық университеттері, «Сарыарқа», «Керуен сити» ОСО, «Астаналық» базары, «Тұлпар», «Шапағат», «Әсем» және «Сарыарқа» сауда үйлері, Ә.Бөкейхан атындағы Vipom мектебі арқылы өтеді» делінген хабарламада.

Бағыт бойынша 10 автобус жүреді. Бұл – жыл басынан іске қосылатын төртінші жаңа маршрут. Бұған дейін №42, 55, 58 бағдарлары іске қосылған болатын.

ВАЛЮТА
БАҒАМДАРЫ

€ EUR/KZT 517.19 \$ USD/KZT 474.62 ₸ RUB/KZT 5.39 ¥ CNY/KZT 65.32

t.me/elordainfo

www.astana-akshamy.kz

ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТІ БАЯНДАДЫ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігінің төрағасы Жандос Шаймардановты қабылдады.

Ведомство басшысы әлемдік және ұлттық экономикадағы қазіргі трендтер туралы мәлімет берді. Сондай-ақ құрылымдық реформаларды одан әрі жүзеге асыру жөніндегі ұсыныстарды таныстырды.

Агенттік төрағасы мемлекеттік статистика мен деректерді басқару негіздерін институционалдық тұрғыдан күшейту туралы баяндады. Оның айтуынша, Ұлттық статистика бюросына әкімшілік дереккөздерге қатысты мемлекеттік бақылау

өкілеттігі берілді. Жыл соңына дейін тоғыз мемлекеттік органның деректер базасы сапасына бағалау жүргізіледі. Бұл әкімшілік дереккөздері үшін сапа стандарттары мен халықаралық әдістемені қолдануға көмегін тигізеді.

Мемлекет басшысына Агенттіктің әкімшілік және баламалы ақпарат көздерін белсенді пайдалануды ескере отырып, статистикалық қызметті қысқа мерзімді жоспарлаудан үш жылға дейінгі орта мерзімді жоспарлауға көшуі

жөнінде айтылды.

Жандос Шаймарданов аталған реформалар статистикалық есептілікті 2 есеге дейін азайтуға мүмкіндік беретінін және деректердің сапасы мен ресми статистикаға деген сенімді арттыратынын жеткізді.

Кездесу соңында Президент әлеуметтік-экономикалық реформаларды жан-жақты пысықтаудың маңызды екеніне тоқталып, Агенттік төрағасына осы бағыттағы жұмыстарды жалғастыруды тапсырды.

ҚАРЖЫ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН САҚТАУ – НЕГІЗГІ МІНДЕТ

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Ұлттық Банк төрағасы Тимур Сүлейменовті қабылдады. Банк басшысы жартыжылдықта жүзеге асырған ақша-кредит саясатының қорытындысы туралы есеп берді.

Тимур Сүлейменов Қазақстандағы және әлемдегі экономикалық жағдайдың даму барысы және инфляцияның қарқыны мен оны тұрақтандыру шаралары жөнінде баяндады.

Ұлттық Банк төрағасы жылдық инфляцияның бәсеңдегенін және ішкі экономикада проинфляциялық факторлардың сақталып отырғанын

айтты. Сонымен қатар Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының активтері мен алтын-валюта резервтерінің жай-күйіне тоқталды.

Бұдан бөлек, Ұлттық төлем жүйесі мен ашық банкінг принциптерін дамыту және қазақстандықтардың қаржысын алаяқтардан қорғау үшін антифрод-орталық құру

жобаларын жүзеге асыруға қатысты Мемлекет басшысы берген тапсырмалардың орындалу барысы туралы айтылды.

Кездесу соңында Қасым-Жомарт Тоқаев Ұлттық Банктің қызметіне, соның ішінде инфляцияны одан әрі тұрақтандыру және цифрлық қаржылық инфрақұрылым жасау жөнінде бірқатар тапсырма берді.

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ – ДАМУДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢІ

Олжас Бектеновтің төрағалығымен өткен Үкімет отырысында жасанды интеллектті дамытудың 2024-2029 жылға арналған тұжырымдамасы талқыланды.

Қазақстанда ЖИ дамыту және цифрлық ортаны құқықтық реттеу мәселелері бойынша ғылым және жоғары білім министрі Саясат Нұрбек, сондай-ақ цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрі Жаслан Мәдиев баяндады. Жасанды интеллектті дамыту жөніндегі тұжырымдама биылғы 7 ақпанда Үкіметтің кеңейтілген отырысында Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың берген тапсырмасы бойынша әзірленіп жатыр.

Экономистердің есептеулеріне сәйкес, жасанды интеллектті қолдану 2030 жылға қарай жаһандық ЖІӨ-ні 14 пайызға арттыруы мүмкін. Бүгінгі таңда Қазақстанда 93 ақпараттық база қосылған Smart Data Ukimet-те мемлекеттік органдардың деректерін жинау бойынша шаралар кешені жүзеге асырылуда. Инфрақұрылымды дамыту шеңберінде елде суперкомпьютерді орналастыру, деректерді өңдеу орталықтарын салу, Ұлттық ЖИ платформасын құру және талшықты-оптикалық байланысты дамыту көзделген. Сонымен қатар адами капиталдың өсуі үшін бірқатар білім беру және акселерациялық бағдарламаларды іске асыру жоспарланған. Қазіргі уақытта 17 жоғары оқу орны ЖИ бойынша 15 бағытты енгізді. Осы мамандықтар бойынша пәндерді 2196 студент оқиды.

Сонымен қатар Ғылым және жоғары білім министрлігі мәдени және тілдік мұраны дамыту үшін заманауи үлкен тіл моделін (LLM) құру бойынша жұмыс жүргізіп келеді. Бүгінгі таңда бірнеше білім беру ұйымынан – Ақпараттық және есептеу технологиялары институтынан, Сәтбаев университетінен, Назарбаев университетінен, Ш.Шаяхметов атындағы «Тіл-Қазына» ҰҒПО, А.Байтұрсынов атындағы Тіл

білімі институтынан және ҚазҰУ-дан консорциум құрылды. Мамандар шамамен 6 млрд сөз қолданысын жинады, жиынтықты шешімдер арқылы суперкомпьютерді қолдана отырып, LLM моделі үйретіліп жатыр.

Премьер-министрге жасанды интеллект құралдарын қолдану көптеген күнделікті міндеттерді автоматтандыруға мүмкіндік беретіні баса айтылды. Атап айтқанда, бірқатар өндірістік процестер, денсаулық сақтау саласындағы тәуекелдерді және төтенше жағдай болжамдарын есептеп, әртүрлі қауіптер мен кибершабуылдарды анықтай алады. Жасанды интеллектті енгізуге арналған экономиканың басым секторлары айқындалды. Олардың қатарында мемлекеттік басқару, мұнай-газ, тау-кен өндіру, энергетика, көлік, логистика, сумен жабдықтау және ауыл шаруашылығы салаларындағы табиғи монополия субъектілері бар.

«2029 жылға қарай жасанды интеллектті қолданып жасалған өнімдер саны 5 есеге өсуі тиіс. Осыған сәйкес, білім беру бағдарламаларының немесе жасанды интеллект бойынша пәндердің

үлесі артуы керек. Бізге осы саладағы білікті мамандар қажет. Бұл ретте отандық компаниялардың мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін барынша ескеру маңызды, бұл тұтастай экономикаға мультипликативтік әсер береді» деп атап өтті Олжас Бектенов.

Үкімет басшысы Цифрлық даму министрлігіне әкімдіктермен бірлесіп, тұжырымдамадағы іс-шараларды жүзеге асыруға кірісуді тапсырды. Суперкомпьютердің есептеу қуатын пайдалану оны бизнес пен ғылыми ортада пайдалану мүмкіндігін қарастыруға өте маңызды. Осыған байланысты Қаржы министрлігінің алдына ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылым нысандарын жалға алу рәсімін жеңілдету міндеті қойылды.

Ғылым министрлігіне жыл соңына дейін KazLLM үшін деректер жинауды аяқтау тапсырылды – бірінші үлкен тілдік модельді сынақтан өткізу III тоқсанда жүргізілуі тиіс.

Олжас Бектенов National Center for AI базасында «жастарды тарту, адам капиталын дамыту және жасанды интеллект мәдениетін ілгерілету жөніндегі экожүйені» қалыптастыру қажеттігін атап өтті.

БЕС ЖЫЛДЫҚ БЕЛЕС: РЕФОРМАЛАР ЖЕМІСІ

Осыдан бес жыл бұрын Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев ашық сайлауда бәсекелестік күресте жеңіске жетіп, Қазақстан Президенті қызметіне ресми түрде кірісті. Елімізде түбегейлі өзгерістер қолға алына бастады. Ол қандай жаңашылдықтар? Сенат Төрағасы Мәулен Әшімбаев «Время» газетінде жариялаған мақаласында бес жыл ішінде ел өмірінде жүзеге асқан реформалар барысы туралы баяндады.

Оның айтуынша, Қазақстанға тарих жолайрығында тұрып, саналы түрде дұрыс жолды таңдау керек болған. Бұл ретте, Мемлекет басшысы «Жаңа Қазақстан», «Әділетті Қазақстан» деген жаңа бастаманы ұсынғаны белгілі. «Бұл – ескі «қапталмадағы» жаңа белгі емес, кейбір адамдар алдыңғы тәжірибеге негізделген деп ойлайды. Біз бұл идеяны деңгейлендіруге тәуекел ете алмаймыз. Әрине, Жаңа Қазақстанда бұрынғы адамдар мекендейді. Қасым-Жомарт Кемелұлы атап өткендей, ескі және жаңа қазақстандықтар жоқ. Біз бір халықпыз, бізді жаңаша өмір сүруге үйрететін жаңа адамдар жоқ. Бірақ бұл нышан қоғамдық санадағы парадигмалық өзгерістердің дәлелі ретінде маңызды. Біз үшін Президент Қасым-Жомарт Тоқаев іргесін қалап берген саяси бастамалар арқылы жаңа әлеуметтік келісімшарт жасауға жол ашылды» деді Сенат төрағасы.

Қасым-Жомарт Тоқаев өзінің сайлауалды тұғырнамасында «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасын жүзеге асыруға ниетті екенін аңғартқан болатын.

«Президент Тоқаев сайлауда жеңіске жеткеннен кейін бірден үкімет пен

қоғам арасында белсенді диалог орнатуға кірісті. Оның алғашқы Жарлығы «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасының нақты құралы – Ұлттық қоғамдық сенім кеңесін құруы бекер емес. Оған сәйкес, бейбіт жиналыстар туралы заңнаманы ырықтандыру, партияларды тіркеудің сандық шегін айтарлықтай қысқарту, жала жабуды декриминализациялау, өлім жазасын алып тастау, парламентаризм оппозиция институтын енгізу сияқты шаралар жүзеге аса бастады» деді Мәулен Әшімбаев.

Сенат төрағасының айтуынша, Президент пен оның жақтастарына ескі элита өкілдерінің жасырын, табанды және белсенді қарсылығын еңсеруге тура келген. Сонымен қатар ол бес жылдық реформалар нәтижесі ретінде шикізаттық емес экспорт көлемінің 1,5 еседен астам өскенін атап өтті.

«Дәл осы кезеңде рекордтық көлемде тікелей шетелдік инвестиция тартылып, 117 миллиард АҚШ долларын құрады. 2019 жылдан бастап қызметтер экспорты өсті, оның ішінде көлемі жарты миллиард АҚШ долларынан асатын IT-қызметтерінің экспорты 20 есеге артты. Түбегейлі өзгерістердің уақы-

ты келіп, бұрынғы саяси жүйенің теңгерімсіздігінен туындаған ескірген әлеуметтік-экономикалық парадигма күрделі жөндеуді қажет етті. Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2023 жылдың қыркүйегінде жариялаған жаңа экономикалық моделі үш негізгі қағидатқа негізделген: әділдік, инклюзивтілік және прагматизм. Сонымен қатар, прагматизм бұрынғыдай кешіктірілген марапатты емес, белгілі бір уақыт шеңберіндегі нақты нәтижелерді – абстрактылы жетістіктерді емес, азаматтардың өмірінің нақты жақсаруын білдіреді» деді Мәулен Әшімбаев.

Мәселен, биыл қаңтарда басталған «Ұлттық қор – балаларға» бағдарламасы қазірдің өзінде 6,9 миллион баланы қамтып отыр. Бір триллион теңгеден астам мемлекет активтері қазынаға қайтарылған. Бұл қаражат республика бойынша жаңа мектептер салуға жұмсалып отыр.

«Ал экономиканы жаңғыртудың ауқымды бағдарламасы – өңдеуші өнеркәсіптен креативті индустрияға дейінгі негізгі жүйесі ашықтық пен бәсекелестікке, негізгі нарықтарды монополиясыздандыруға, ресурстарға тең қолжетімділікке бағытталған нарықтық реформаларға айналуға» деді Сенат төрағасы.

ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ХАБТЫҢ ЖҰМЫСЫМЕН ТАНЫСТЫ

Астана қаласының әкімі Жеңіс Қасымбек және сенатор Андрей Лукин және Мәдениет және ақпарат министрі Аида Балаева, сондай-ақ қалалық мәслихат депутаттары елордада ашылған «OzgeEric» креативті хабының жұмысымен танысты.

Жобаның басты міндеті – шығармашылық интеллигенцияны тарту арқылы өнер әлеуетін арттыру. Креативті хабтың алаңында театр қойылымдары қойылып, маңызды әлеуметтік мәселелерге арналған іс-шаралар өткізіледі. Шығармашылық хабтың негізін қалаушы – Мақпал Жұмабай. «OzgeEric» хабына бірегей этно-музей мен қолөнер шеберханасы кіреді. Мұнда қонақтарға заманауи арт-перформанс, музыкалық және әдеби кештер үшін трансформер

зал, сондай-ақ заманауи өнер галереясы, театр алаңы және ұлттық ойындардың смарт аймағы ұсынылады. Сондай-ақ хаб аумағында қазақстандық баспалардың өнімдерін сатуға арналған кітап дүкені бар.

– Мемлекет басшысы креативті экономика – талантты, шығармашыл адамдарды қызықтыратын ірі қалалардың дамуының қозғаушы күші екенін атап өтті. Астанадағы креативті хабтың мақсаты – бәсекеге қабілетті заманауи өнерді дамыту және қоғамның мәдени

санасын арттыру, сондай-ақ дарынды және интеллектуалды жастарды қолдау әрі тәлімгерлік ету. Хаб шығармашылық нарыққа жүздеген маманды қосуға ықпал етеді, – деді қала әкімі өз сөзінде.

Шығармашылық қойылымдар – тіліміздің қаншалықты әдемі екенін көрсетіп, қазіргі қоғамның өте маңызды мәселелерін жеткізеді. Қазірдің өзінде «OzgeEric» өнер саласындағы таланттарға қолдау көрсететін шығармашылық адамдарды тарту орталығына айналды.

ҮЛЕСКЕРЛЕР ҮМІТІ АҚТАЛДЫ

Елордада 333 үлескер «Бейбіт үй» тұрғын үй кешенінің жаңа пәтер иелері атанды. Пәтер иелеріне көптен күткен кілттерді елорда әкімі Жеңіс Қасымбек табыстады.

Тұрғын үй кешенінің тарихы үлкен үміт пен сенімнен басталды. Жосықсыз құрылыс салушы 2012 жылы үлескерлерді алдап, жоқ блоктарда орналасқан пәтерлерді сатты. 2017 жылы нысан проблемалы деп танылып, сол жылы

әкімдік ТК-салу үшін жерді сатып алды, келесі жылы үй «Елорда құрылыс компаниясы» уәкілетті компаниясына берілді. Тұрғын үй кешенінде барлығы 1045 пәтер бар, олардың бір бөлігі халықтың әлеуметтік осал топтары са-

натына арналған. Қала әкімі мен мәслихат депутаттары осы істі қолға алып, аяқтауға атсалысқан «ЕҚК» компаниясына, Сарыарқа ауданының әкіміне, құрылыс басқармасына, ведомствоаралық комиссия мүшелеріне алғыс білдірді.

ПОЛИЦЕЙЛЕР ПӘТЕРЛІ БОЛДЫ

Астана қаласы Полиция департаментінің бастығы Марат Төлебаев қызметте оң нәтиже көрсетіп, жоғары көрсеткіштерімен көзге түскен полиция қызметкерлеріне жаңа пәтерлердің кілтін салтанатты түрде табыс етті.

Астана қаласы әкімдігінің қолдауымен 5 тәртіп сақшысына елордадағы тұрғын үйлердің бірінен пәтер кілттері берілді. Департамент бастығы полиция қызметкерлерінің қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету мен қылмысқа қарсы күреске қосқан үлестерін атап өтті. Айта кетсек, жаңа қоныстанғандардың қатарындағы

ішкі істер органдарында 19 жылдан астам қызмет атқарған Сарыарқа аудандық басқармасының аға учаскелік инспекторы Құдайберген Әрінов пен ішкі істер органдарында 17 жылдай қызмет атқарып, жұбайымен алты бала тәрбиелеп отырған патрульдік полиция полкінің инспекторы, полиция капитаны Сұлтанхан

Қазанғалтың да еңбектері ескерілді.

Астана қаласы Полиция департаментінің бастығы тәртіп сақшыларын көптен күткен қоныс тойымен құттықтап, азаматтардың қауіпсіздігі мен олардың қорғалуын қамтамасыз етуде әрбір полиция қызметкерінің атқаратын жұмысының маңыздылығын айтып өтті.

КӘСІПТІК ОҚУДАН ӨТЕДІ

Биыл Астанада 200-ден астам адам кәсіптік оқытудан өтеді. Бұл туралы Астана қаласы Коммуникациялар қызметінде «Жұмыссыздарға арналған қысқа мерзімді курстар: кәсіби өсудің жаңа мүмкіндіктері» тақырыбында өткен брифинг барысында қалалық «Еңбек мобильділігі орталығы» директоры Олжас Омар айтты.

Орталық директоры қаладағы жұмыссыз азаматтарды кәсіптік оқыту, кадрларды даярлау туралы айтып берді.

– Биыл елордада 210 адамды кәсіптік оқытумен қамту жоспарлануда. Оның ішінде жұмыс берушілердің өтінімдері бойынша 150 адам және жұмыс берушінің жұмыс орнында 60 адам. Бүгінгі таңда 93 адам білім алуға, 9-ы курстарды аяқтап үлгерді. Ал курсты аяқтаған 9 адам тұрақты жұмысқа орналасты, – деді спикер. Қатысушылар келесі мамандықтар бойынша білім алған: шаштараз – 37, макиаж суретшісі – 24, маникюр шебері – 10, тігіншісі – 7, косметолог – 5, аспаз – 3, тәрбиешінің көмекшісі – 2, электромонтер/электр газбен дәнекерлеуші/жиһаз жасаушы – 1.

– Көріп отырғанымыздай, ең өзекті мамандықтар қызмет көрсету саласына жатады. Осы ретте, кәсіптік оқытудың талаптары мен артықшылықтарына толығырақ тоқталғым келеді. Оқыту екі бағытта жүргізіледі: бірінші, жұмыс берушілердің өтініші бойынша білім беру ұйымдарында; екіншіден, жұмыс берушілердің жұмыс орнында, – деді ол.

Қысқа мерзімді кәсіптік оқудан өтетін қатысушыларға жұмыссыздар, аз қамтылған және көпбалалы отбасы мүшелері, еңбекке қабілетті мүгедектер, жұмыстан босатылған қызметкерлер жатады. Оларға мансап орталығында жұмыссыз ретінде тіркелу қажет. Оқу ұзақтығы – 1 айдан 6 айға дейін.

– Артықшылықтары да бар.

32 681 теңге көлемінде шәкір-тақы (жұмыс берушілердің өтініші бойынша); Медициналық тексеруден өтуге 2 АЕК (7 384 теңге) көлемінде материалдық көмек; Айлық жалақысы 20 АЕК (73 840) – жұмыс берушімен жұмыс орнында оқыту; Оқуды аяқтағаны туралы сертификат немесе сертификат алу; Тұрақты жұмысқа орналасу. Тапсыру жолдары және кәсіптік оқыту курстарынан өту туралы толық ақпаратты біздің орталыққа хабарласу арқылы ала аласыз. Бейбітшілік, 9. Кәсіптік оқыту бөлімі немесе мына нөмірлерге хабарласыңыз: 24-89-48, 24-93-09, +77009569834. Қабылдау уақыты: жұмыс күндері сағат 8.30-дан 18.00-ге дейін (13.00-14.30 үзіліс) деді Олжас Омар.

ТҰРҒЫНДАР МӘСЕЛЕСІН ТЫҢДАДЫ

Астана қаласының әкімі Жеңіс Қасымбек Amanat партиясының елордалық филиалында азаматтарды қабылдады. Қабылдауда тұрғындар, негізінен, тұрғын үй, әлеуметтік нысандар салу, медициналық және әлеуметтік көмек, абаттандыру және тағы басқа мәселелерді көтерді.

Елордада тұрғын үй мәселесі бірнеше бағыт бойынша жүргізілуде. Нақтырақ айтқанда, кезекте тұрғындарға арналған әлеуметтік пәтерлердің құрылысы, апатты жағдайдағы және тозығы жеткен тұрғын үйлерді бұзу, құрылысы ұзаққа созылған

тұрғын үй кешендерін аяқтау, үйлерді жөндеу қолға алынды. Әлеуметтік инфрақұрылымды да жетілдіру – мектептер, спорт кешендері және медицина нысандар құрылысының көлемі ұлғайды. Жайлы қала жобасы аясында 170-ке жуық

аула мен қоғамдық кеңістік абаттандырылуда. Олардың бір бөлігі қазірдің өзінде аяқталды. Қала әкімі Жеңіс Қасымбек елордалықтарды қабылдау барысында көтерілген мәселелерді бақылауда ұстап, шешуге басымдық беретінін атады.

ЕЛ ҚУАТЫ – ЕЛОРДА ЭКОНОМИКАСЫ

2024 жылдың бірінші жартыжылдығының қорытындысы бойынша елорда әлеуметтік-экономикалық даму саласында айтарлықтай жетістіктерге қол жеткізді. Негізгі көрсеткіштерді талдау экономиканың түрлі секторларында тұрақты өсуді және стратегиялық бастамаларды тиімді іске асыруды айғақтайды.

Жұмыспен қамту деңгейі, инвестиция көлемі және инфрақұрылымды дамыту сияқты барлық негізгі көрсеткіштер бойынша оң динамика байқалды. Бірінші жартыжылдықтағы қысқа мерзімді экономикалық индикатор 112 пайыз құрады. Өнеркәсіп саласында да айтарлықтай өсім байқалады: өнім көлемі 13,1 пайызға артып, 1 трлн теңгеден асты. Өңдеу өнеркәсібіндегі өсім – 16,5 пайыз.

Кәсіпкерлік белсенділіктің

өсуі байқалады. Жұмыс істеп тұрған шағын және орта бизнес субъектілері 6,5 пайызға артты, салада 234 мыңнан астам адам жұмыспен қамтылды.

Елорда экономикасына инвестициялардың өсуі байқалады. Ол 13,2 пайызды құрап, 632 млрд теңгеге жетті. Жеке инвестициялар 13,9 пайызға өсті, бұл қаланың инвестициялық климатына деген сенімділіктің жоғары деңгейін көрсетеді. Бөлшек тауар айналымының көлемі 1

трлн 114 млрд теңге, бұл 2023 жылдың бірінші жартыжылдығымен салыстырғанда 7 пайызға көп.

Аталған көрсеткіштер елорданың дамуындағы оң үрдістерді көрсетеді және одан әрі стратегиялық жоспарлау мен қаланың орнықты дамуы бойынша негізгі міндеттерді іске асыру үшін негіз болады. Бұл шағын және орта бизнес саласы дамып, азаматтардың іскерлік белсенділігі артқанын көрсетеді.

ШЕТ АЙМАҚТАР МӘСЕЛЕСІ – КҮН ТӘРТІБІНДЕ

1999 жылы жаңа елорда әкімдігі «Шет аймақ» бағдарламасын жүзеге асыра бастады. Осы жылдар ішінде қалалық әкімдік елордалық шет аймақтарды дамыту бойынша жұмыс істеп келеді. Арада өткен ширек ғасырдан астам уақытта елордамыздың шет аймақтары қалай дамыды? Олардағы өзгерістер туралы төмендегі материалдан оқыңыздар.

Биылғы жаздың басында Астанада ескі аудандарды жаңғырту ісі қолға алынды. Осы бағытта алдымен Байқоңыр ауданының орталық бөлігіндегі 240 гектар жерді қамтитын аумақ жаңартылады. Бағдарлама бойынша инвесторлар тартылып, жұмысты іске асыруға кірісті. Ірі құрылыс салушылармен келісімге қол жеткізілді. Аудан әкімдігінің мәліметінше, қаланың орталық бөлігімен бірге шет аймақтар да дамитын болады, бұл елорданың ескі бөлігі келбетінің өзгеруіне әкеледі.

Астанада 16 тұрғын алап бар. Онда елорда халқының төрттен бірінен астамы тұрады.

Айта кетейік, 2010 жылы қаланың тұрғын алаптарын дамыту мақсатында Астана қаласының шет аймақтарын дамыту Тұжырымдамасы қабылданды. Оған сәйкес, 2011 жылдан 2022 жылға дейін жолдар мен инженерлік желілер салынды, оның ішінде 2019 жылдан 2022 жылға дейін Кектал-1, 2, Комсомол, Интернациональный, Достық, оңтүстік-шығыс шағын ауданының сол жағында инженерлік желілер салу жұмыстары жүргізілді. Соңғы төрт жылда орташа жөндеу шеңберінде жалпы ұзындығы 80 шақырымды құрайтын 237 көше жөндеді. Ағымдағы жылы 6 тұрғын алапта 7 жобаны іске асыру үшін республикалық және жергілікті бюджеттен қаражат бөлінді.

«АГРОҚАЛАШЫҚ» ТҰРҒЫН АЛАБЫ

Бұған дейін Астананың шетіндегі тұрғын аудандарды сапалы сумен және жылумен қамтамасыз етуге байланысты проблемалар жиі көтерілген еді. Осы уақыт ішінде бұл мәселелердің барлығын шешуге болатыны белгілі болды. Тілендиев даңғылын жалғастырып жатқан Бөгенбай батыр даңғылымен жүріп келе жатып, қалың ағаштар көзге түседі. Сарыарқа ауданының шеті осы жерден басталады.

«Агроқалашық» тұрғын алабының жалпы аумағы 970 гектарды құрайды, онда барлығы 67 000 адам өмір сүріп жатыр. Олардың 4 200 жекеменшік және 115 көпкөпестерлі үйлерде тұрады.

Тұрғын алаптың тарихы 1980-жылдардан басталады. Сол кезде қаланы дамытудың бас жоспары өнеркәсіпті нығайтуға ғана емес, сонымен қатар қалалық кешендерді дамытуға және жеке құрылысқа бағытталған болатын. 1986 жылғы Бас жоспардың арқасында Целиноградта Молодежный, Агроқалашық, Заводской, Западный шағын аудандар пайда болды. Келесі жылы Есіл арнасы бойындағы Целиноград қаласының батыс және шығыс шеттерінде саяжайлар бой көтеріп, қала жалпы теміржол бойымен дамыды.

Газ құбырлары соңғы жылдардағы ерекшеліктердің бірі деуге болады. «Агроқалашыққа» көгілдір отын 2021 жылы келді, бұл адамдардың өмірін жайлы әрі жеңіл ете түсті. Бұл ретте

газға қосылу үшін техникалық шарттарды алу процедурасы жеңілдетілгенін – қажетті құжаттар тізімі сегізден төртке дейін қысқарғанын атап өту маңызды. Бұдан басқа, абоненттерге газды есепке алудың тегін құралдары ұсынылады, сондай-ақ 1,5 жылға 750 мың теңгеге дейінгі сомаға бөліп төлеу және пайызсыз кредиттеу қарастырылды. Тұрғындарды газбен жабдықтауға қосу мақсатында Астаналық АГШ және «ҚазТрансГаз Аймақ» АҚ-мен ынтымақтастықта ақпараттық іс-шаралар үнемі өткізіліп тұрады. Өткен уақыт ішінде жеті секторда 5 жиын ұйымдасты-

жұмыстар аясында 330 тірек және 505 жарықдиодты шамдар орнатылды.

«КИРПИЧНЫЙ» ТҰРҒЫН АЛАБЫ

Бүгінде бұл тұрғын алабында аулаішілік аумақтарды абаттандыру жұмыстары белсенді жүргізілуде.

Жалпы, жергілікті тұрғындардың айтуынша, жарықтандыру, апатты тұрғын үйлерді бұзу, жол салу, жылы аялдамалар орнату, аулалар мен қоғамдық орындарды абаттандыру, автобус маршруттарын іске қосу, жаңа әлеуметтік нысандар

жылдың мамырында құрылыс технологиясының бұзылуына байланысты ғимараттың төбесі құлап, жұмыс тоқтатылды. Тексеру жүргізіліп, нәтижесінде ол жобалау-сметалық құжаттаманың, сараптамалық қорытындының, техникалық және авторлық қадағалау құжаттарының жоқтығын анықтады. Біраз уақыттан кейін мектептегі құрылыс жұмыстары аяқталды.

«НҮРБЕСІК» ТҰРҒЫН АЛАБЫ

Үкіметтің 2008 жылғы 2 желтоқсандағы қаулысына байланысты «Нұрлы көш» бағдарламасы бекітілгеннен кейін «Нұрбесік» шағын ауданның тарихы басталды. Бағдарламаның мақсаты – этникалық қазақтарды, Қазақстанға оралғысы келген елдің бұрынғы азаматтарын және өңірлердің демографиялық және әлеуметтік-экономикалық дамуы мүддесінде ішкі көшіп-қонушыларды ұтымды, ерікті түрде қоныстандыру және жұмыспен қамтуға жәрдемдесу болды.

«Нұрбесік» шағын ауданында 4 аялдама кешені, оның 1-і жабық туралы айтар болсақ, тұрғын үй кешенінен басқа, бөлінген жер учаскесінде балабақша, әкімшілік, сауықтыру-ойын-сауық орталықтары, мешіт және қонақ үй салу жоспарланған болатын. Алайда 2011 жылы «Нұрлы көш» бағдарламасы жабылды. Содан кейін жобаның қалған бөлігін жергілікті тұрғындар өз бетінше жүзеге асыруға мәжбүр болды. Осы мәселелерді шешу үшін олар әртүрлі мемлекеттік органдарға жүгінді.

– Біз қаланың қазіргі әкімі Жеңіс Қасымбекке проблемамызды шешуге көмектескені үшін алғыс білдіргіміз келеді. Бүгінде біз әр үйді жекеменшікке өткізу үшін құжаттар жинап, сол құжаттарды ресімдеумен айналысудамыз. Қала әкімдігі әлеуметтік инфрақұрылымға қатысты кейбір мәселелерді шешуге көмектесті, – деді жергілікті тұрғындар.

Дегенмен, олардың мұндағы кәріз, электр желісі, тротуарлар және т.б. туралы әлі де ескертпелері жоқ емес.

– Біздің шағын ауданды абаттандыру жұмыстары, өкінішке қарай, ұзаққа созылды, іс жүргізу, қағазбастылық болған жоқ. Бірақ әкімдіктің арқасында мәселе біртіндеп шешілуде. Біз, қарт адамдар, күні бойы үйде болғандықтан, айналымдағы өзгерістерді көзбен көріп отырамыз. Бұрынғыдай емес, ілгерілеу бар, бірте-бірте жолдарға асфальт төселіп, тротуарлар, көшелерде шамдар пайда болды. Бұл тұрғын алапта негізінен, отбасылы адамдар тұрады, олардың әрбірінің үйінде кемінде екі-үштен балалары бар. Оларға жағдай жасау керек, – деді жергілікті тұрғын.

«Нұрбесік» шағын ауданында 1000-нан астам адам тұрады. 14 көшеде 204 үй орналасқан, учаскенің ауданы 13,0176 га құрайды.

Сарыарқа ауданы әкімдігінің мәліметінше, шағын ауданның барлық 14 көшесі асфальтталған. Көлік және жол-көлік инфрақұрылымын дамыту басқармасы «Нұрбесік» шағын ауданына іргелес жолдарды қамти отырып, Басықара батыр көшесін ретке келтірді. 78 жарықтандыру тіректері мен 78 жарықдиодты шамдарды орнату жұмыстары аяқталды. Жаңа жүргіншілер өткелдері де, жолдарда ескерту белгілері де орнатылды. Аудан әкімдігі балаларға жаңа алаңдар және футбол алаңын орнатып берді. Олар бос уақыттарының басым бөлігін осында өткізеді.

– Ересектерге арналған орындықтары бар гүлзарлар жетіспейді, олар да осы жерде отырып, немерелерімен бірге жүргісі келеді, – деді тұрғындар.

«ҮРКЕР» ТҰРҒЫН АЛАБЫ

«Үркер» тұрғын алабындағы барлық жол-көлік инфрақұрылымы мен тіршілікті қамтамасыз ету желілерінің құрылысымен қаланың Отын-энергетикалық кешені мен Коммуналдық шаруашылық басқармасы айналысады. Жобалау жұмыстары 2008 жылы басталып, келесі жылы аяқталды. «Үркер» тұрғын алабын дамыту төрт кезекке бөлінген. Бүгінде тұрғын алапта сумен жабдықтау желілері 100%-ға қосылған. Аудан әкімінің айтуынша, ағымдағы жылдың соңына дейін кәріз желілері бойынша да осындай көрсеткішке қол жеткізілді.

– Жыл басынан бері мердігер ұйым кәріз желілерінде 250-ге жуық ақауды анықтады. Жарықтандыру желілері бойынша да жұмыстар аяқталуда. Ағымдағы жылы жоба бойынша жоспарланған 63 шақырым электрмен жабдықтау желілерінің соңғы 15 шақырымы салынды. Сонымен қатар, тұрғын алапта электрмен жабдықтаудың резервтік желілерін жобаланды. Егер тиісті қаржыландыру болса, келесі жылы біз тұрғын алапты дамытудың маңызды бөлігіне – жеке секторды газдандыруға кірісеміз. Бүгінгі күні жеткізуші газ құбырының құрылысы аяқталып, екі газ реттеу пункті орна-

тылды. Ағымдағы жылы тұрғын алап маңындағы санитарлық аймақпен КОС-2 құрылысын бастау жоспарланғанын атап өткізіледі, алайда қала әкімінің шешімімен тұрғындармен диалог барысында жобаның құрылысы тоқтатылып, орынды ауыстыру мәселесі қаралуда, – деді аудан әкімдігінен.

Биыл Үркер тұрғын алабында бес көшенің, атап айтсақ, Исатай батыр, Есет батыр, Сырым батыр, Айғыржал, Жантай батыр көшелерінің жөндеу жұмыстары аяқталды. 45 000 шаршы метр аумақты алып жатқан 27 көшеде тротуар салынды. 2024 жылы 60 000 шаршы метрді құрайтын 17 көшеде қалдық тротуарлардың құрылысын аяқтау жоспарлануда. Қауіпсіздікті қамтамасыз ету және қылмысты азайту үшін тұрғындардың өтініші бойынша 66 бейне бақылау камерасы орнатылды. Сондай-ақ көлік ағыны мен жауу жүргіншілердің қауіпсіздігі үшін келесі жылы тұрғын алабының жаңартылған қиылыстарында 8 бағдаршам объектісін орнату жоспарлануда.

«ПРИГОРОДНЫЙ» ТҰРҒЫН АЛАБЫ

Биыл «Пригородный» тұрғын алабында біршама жұмыс жүргізілді. Тұрғындардың өтініші бойынша Жаңадария мен Арнасай көшелерінің қиылысында бағдаршам орнатылды. Тұрғын алапқа кірген кезде контейнерлік алаңдарды көруге болады. Төрт мекенжайға бейнебақылау камералары ілінді. Тұрғындардың өтініші бойынша №51 автобустың «Аспан» спорттық-сауықтыру кешеніне дейінгі бағыты ұзартылды. №24 мектепте төсеніштер ауыстырылды. Сондай-ақ ағымдағы жылы саяжай қауымдастықтарында бес негізгі көшені жөндеу жұмыстары жүргізілді.

2022 жылы «Пригородный» тұрғын алабындағы Жаңадария, 115, 126А көшелеріндегі қоғамдық кеңістіктер абаттандырылған болатын. Биыл барлық тұрғын алаптарда қоғамдық кеңістіктерді кешенді абаттандыру, балалар мен спорт алаңдарын жөндеу және қалпына келтіру жұмыстары жоспарланып отыр. Сондай-ақ Қоршаған ортаны қорғау және табиғатты пайдалану басқармасы Арнасай көшесіндегі саябақты күрделі жөндеуге кіріспекші. Әрбір тұрғын алапқа санитарлық тазалау бойынша мердігерлік ұйымдар бекітілген. Бұл іске 40 бірлік арнайы техника, 38 жол жұмысшысы жұмылдырылған.

Ағымдағы жылы «Пригородный» мен «Тельманға» 700-ге жуық ағаш отырғызылды. Барлық тұрғын алаптарда тағы 500 жасыл желек отырғызу жоспарлануда.

2023 жылы «Пригородный» тұрғын алабындағы Е697 көшесінде «Аспан» дене шынықтыру-сауықтыру кешеніне дейінгі көше жарықтандырылды.

Дайындаған
Айгүл АЛЬЖАКСИНА,
Гүлбаршын ӨКЕШҚЫЗЫ

рылып, 200 абоненттің үйіне газ тартылды.

Мердігерлік ұйымдар тұрғын үй алабында орналасқан бес әлеуметтік сала объектілеріне газбен жабдықтау желілерін жеткізу бойынша жұмыстар жүргізді. Қазіргі уақытта газбен жабдықтауға 6 нысан қосылған. Бүгінде «Агроқалашық» тұрғын алабында «Қауіпсіз қала» жобасы аясында 306 бейнебақылау камерасы орнатылған. 2023 жылы 13 объектіге 52 бейнебақылау камерасы орнатылды, бұл аудандағы қауіпсіздікке оң әсер етті.

Бүгінгі таңда тұрғын алаптың 97 көшесінің 89-ы жарықтандырылды. 2019 жылдан 2023 жылға дейін тұрғын алаптың 46 көшесі мен түйік көшелерінде қосымша тіректер мен шамдар орнатыла отырып жарықтандыру жүргізілді, онда бұрын жарықтандыру толық болмаған. Осылайша, жоғарыда аталған

салу проблемалары бітер емес. Бұл мәселелер тұрақты негізде шешіліп келеді, бірақ елорда мен оның халқы өскен сайын аудан әкімдіктерінің алдындағы міндеттер де жаңара береді.

Мысалы, мектеп құрылысы туралы айтар болсақ, тұрғын алапта негізінен, көпбалалы және аз қамтылған отбасылар, азаматтардың әлеуметтік осал санаттары тұрады, олардың арасында жұмыссыздар, мүгедектер және халықтың өзге де әлеуметтік қорғалмаған топтары көп. Мұнда бұрын 1966 жылы салынған №12 орта мектеп-кешені бұзылған. Ғимарат апатты деп танылып, 2021 жылы қиратылды. Сонымен бірге осы мемлекеттік мекеменің ішінде орналасқан бюджеттік балабақша да жұмысын тоқтатты. 2022 жылы балабақша құрылысы жеке инвесторға тапсырылды және маусым айында күрделі жөндеу жұмыстары басталды. Бірақ 2023

Елорда мәслихатының төрағасы Ерлан Каналимов Астана медицина университетінің ректоры Камалжан Надыров және Аманат партиясы әйелдер қанатының төрағасы Шолпан Кариновамен бірге аталмыш университетті қызыл дипломмен бітірген биылғы түлектеріне диплом тапсыру рәсіміне қатысты. Жалпы осы оқу орнының 1200-ден астам студенті диплом алды.

ТҮЛЕКТЕРГЕ ДИПЛОМ ТАПСЫРДЫ

«Астана медицина университеті – еліміздің ірі және қарқынды дамып келе жатқан медициналық жоғары оқу орындарының бірі. Бұл – жоғары белдегі және тарихи дәстүрлері бар білім шаңырағы. 60 жылдық тарихында университет қабырғасынан 30 мыңнан астам маман шығарылды» деді Ерлан Каналимов.

Қалалық мәслихат төрағасы өз сөзінде жоғары оқу орнын бітірген әрбір төртінші кәсіби маман елордада жұмыс істейтінін атап өтті.

«Көптеген оқытушылар мен студенттер пандемиямен болған күресте алдыңғы қатарда қызмет атқарды, қиын жағдайда білікті әріптестерінен сабақ алды. Осы кедергілердің ешқайсысы студенттердің білім нәрімен сусындауына тосқауыл болған жоқ. Студенттердің білікті маман болып қалыптасуы үшін өзінің барлық тәжірибесімен бөліскен профессорлар мен оқытушылар құрамына үлкен алғысымды білдіремін» деді Ерлан Каналимов.

ДЕПУТАТТАР ДИНАСТИЯСЫ

Астана қаласы мәслихатының тарихына әкелі-балалы Мещеряковтар есімдері жазылды. Николай Мещеряков I-V шақырылымдарының депутаты болса, Илья Мещеряков VI шақырылым депутаты болды.

Николай Мещеряков – еңбекпен шыңдалған азамат. Алғашқы жалақысын үшінші сыныпты бітіріп, жазғы демалыс кезінде өзі туып-өскен кеңшардың бақшасын суарып, арам шөбін жұлып тапты. Бұл – сол кездегі 3 сом 15 тиын. Қарапайым ауыл мектебін бітіргеннен кейін Челябині политехникалық институтына оқуға түсті.

«Әрине, алғашында оқу оңай болған жоқ, көп тер төгуге тура келді. Бірақ өмір қиындықтарына шыныққан маған жақсы нәтижелерге қол жеткізуге деген ынта көмектесті. Нәтижесінде жоғары оқу орнын үздік бағалармен бітірген түлектердің қатарына қосылдым» дейді қазір өзі. Инженер-механик мамандығын алып, сол Челябині қаласындағы трактор тіркегіштерінің зауытында инженер-конструктор болып жұмыс істеді. Содан кейін туған Целиноград қаласына оралып, «Целиноградтяжстрой» тресінде ағаш ұсталарының бригадирі, ұста, комсомол комитетінің хатшысы, біріккен кәсіби комитеттің төрағасы қызметтерін атқарды. Ал 1989 жылдан «Цесна» корпорациясы» АҚ жүйесіне қабылданды. Онда әртүрлі басшылық қызметте болды.

Қазақстанда мәслихаттар құрылғанда, яғни осыдан тура 30 жыл бұрын мәслихат депутаты болып сайланып, V шақырылымға дейін үзбей қаланың дамуына еңбектенді. 2007 жылға шейін әлеуметтік-экономикалық даму, қаржы және бюджет мәселелері бойынша комиссияны басқарды. Кейін заңдылық, құқықтық тәртіп, қоғам-

мен жұмыс мәселелері бойынша тұрақты комиссияның төрағасы болды. Астана қаласының Құрметті азаматы атанды.

«Қалалық мәслихатта өзге депутаттарға қарағанда ұзақ уақыт жұмыс істегеніме байланысты жағдайды салыстыра аламын. Біздің қаланың бюджеті өзгерді, 1994 жылы 1 миллиард теңге болса, бүгіндегі көпке көбейді. Менің кезімде жыл ішінде 4 кезекті сессия жоспарланса, нақты 10-12 сессия өткізілді. Осы уақыт ішінде қала өмірінің ең маңызды салаларына байланысты 100-ден астам мәселені қарап үлгеретінбіз. Ал қазір мәслихаттың құзыреті кеңейтілді, қоғам өміріндегі рөл өсті, қабылдаған шешімдерінің жауапкершілігі күшейе түсті. Қалаға байланысты ең маңызды шешімдер әрдайым депутаттардың қатысуымен қабылданады» дейді Николай Мещеряков.

Ал Илья Мещеряков қалалық мәслихаттың VI шақырылымында құрылыс, экология, көлік, сауда және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мәселелері жөніндегі тұрақты комиссия төрағасының орынбасары болды. Ол өз қызметінде салауатты өмір салтын насихаттап, спорт шараларына, марафондарға және триатлон жарыстарына қатысты. Қайырымдылыққа ерекше көңіл бөліп, ардагерлер кеңестеріне және балалар қорларына, сайлау округіндегі қарт тұрғындарға, ерекше қажеттілігі бар балаларға, мұқтаж отбасыларға көмек көрсетті. Сайлаушыларды жеке қабылдау кезінде мәселелерін жылдам шешуге тырысты. Көліктегі экология, қала тұрғындарының күнделікті өміріне инновацияны енгізу, мемлекеттік қызмет көрсетудің заманауи технологиясын қолдану мәселелеріне бақылау жасады.

Бетті дайындаған Аманғали ҚАЛЖАНОВ

«ТАЗА АСТАНА» ТАЗАЛЫҚ ПЕН ТӘРТІПКЕ ҮНДЕЙДІ

Елордада «Таза Қазақстан. Астана – тазалық пен тәртіптің үлгісі» ауқымды экологиялық акциясы аясында «Таза Астана» атты жаңа әлеуметтік жоба іске асырылып жатыр. Аталмыш қанатқақты жоба Тұрғын үй орталығы алаңында таныстырылып, талқыланды. Жиынға Астана қаласы мәслихатының депутаттары қатысып, жобаны жүзеге асыру бойынша өз пікірлерін айтты.

Жобаны таныстырған МИБ орталығының жетекшісі Гүлвира Абетованың айтуынша, «Таза Астана» – адамдардың тұрғылықты жеріне деген қарым-қатынас жүйесі. Мақсаты – әр аулада тазалық пен тәртіпке саналы, адал көзқарасты қалыптастыру, ал міндеті – тұрғындарды тазалықты сақтауға, ауланы және айналасы бірлесіп тазалауға ынталандыру, сол арқылы елорда тұрғындарын біріктіріп, достастыру.

Аулалар жүргізіп жатқан жұмыстарды саралап, бағалау үшін арнайы экологиялық комиссия құрылып, ай сайын «Ең

таза аула», «Үздік кәсіпорын», «Үздік мекеме» атағы беріледі. Комиссия құрамына Астана қаласы мәслихаты жанындағы қоғамдық кеңес өкілдері, белгілі блогерлер, аудан бойынша мәслихат депутаттары, «Атамекен» кәсіпкерлер палатасының салалық кеңестерінің және салалық қауымдастық өкілдері, мүгедектігі бар азаматтар қоғамының өкілдері, ардагерлер, экологтар енеді.

«Жобаны жүзеге асыруға «Astana Innovation» АҚ тартылады. Себебі жоба заман сұранысына сай цифрландырылады.

1 миллионнан астам тұрғыны бар қалаға бұл керек. «Таза Астана» тазалық пен тәртіпті сақтауға ғана емес, абаттандыру мен мердігерлік ұйымдардың, кондоминиум нысандарына қызмет көрсетушілердің, қатты тұрмыстық қалдықтарды шығарушы компаниялардың жұмысын жақсартуға бағытталады. Қазір жобаның бірінші кезеңі іске асырылып жатыр. «Таза Астана» жобасын тұрақты түрде жүзеге асырған кезде көппәтерлі тұрғын үйлердің іргелес және аула аумақтарында тұру мен оларды күтіп ұстау ережелерін жетілдіруге болады» деді Гүлвира Абетова.

Қалалық мәслихат депутаты Ғабит Тәжімұратовтың пікірінше, «Таза Астана» – қолайлы орта көрсеткіштерін арттыруға бағытталған. Бұл жоба қалалық коммуналдық қызметтерді бір арнаға тоғыстырып, олардың жұмысын қадағалауға және тұрғындардың жауапкершілігін арттыруға мүмкіндік береді. Тағы бір депутат Мәдина Әжікенова «Таза Астана» өте жақсы жоба екенін айтады.

«Елордамыздың ажарын ашып, қаламызды көркейтуге бағытталған бұл бастаманың

Аулалар мен іргелес аумақтардың 3 түрі

1

1 ашық типті аумақты КТУ

Ғимараттан 5 м-ге дейінгі аумаққа меншік иелері, аумақтың қалған бөлігіне өкімдік мердігерлері қызмет көрсетеді

2

2 Жабық типті аумақты КТУ

Басқару және қызмет көрсету субъектілері МИБ/ЖК/ЖШС/ПИК иелері (ТЖУ)

3

3 Учаскенің шекарасы бойынша аумағы жоқ КТУ

Басқару және қызмет көрсету субъектілері МИБ/ЖК/ЖШС/ПИК

Анықтама үшін: «Астана қаласы аумағын абаттандыру қағидалары туралы» НҚА

«Таза Астана» акциясын тұрақты түрде жүзеге асырған кезде қандай нәтижеге қол жеткізуге болады

- КТУ (түрлері бойынша) іргелес және аула аумақтарында тұру және ұстау ережелері
- Сапа көрсеткіштері
- Тексеру есебінің нысаны: ай сайын/тоқсан сайын (маусым бойынша)
- 1-10 балдық жүйе бойынша бағалау критерийлері
- Астана қаласы Мәслихаты жұмысының ең төменгі міндетті мөлшерін қабылдау
- Астана қаласындағы үйлердің тізілімін құру

экологиямызды жақсартуға және қоғамымызға тигізер пайдасы зор екеніне сенімдімін. Әр тұрғын жайлы, сапалы үйде тұрғысы келеді. Бізге тұрғын-

дардан аулаларын абаттандыру бойынша көп өтініш түседі. Тиісті жұмыстар жүргізіліп жатыр. Ал аулалардағы тазалық пен тәртіпті сақтау тұрғын-

дардың өздеріне байланысты. Бұл тұрғыда халыққа дұрыс, сауатты ақпарат беру керек» деді депутат.

МЕЙІРГЕРЛЕР НАУҚАСТАРДЫ ҚАБЫЛДАУҒА ДАЙЫН БА?

Елімізде алдағы уақытта мейіргерлер науқасты қабылдап, диагноз қоя алатын болады. Осылайша, Денсаулық сақтау министрлігі дәрігерлердің жүктемесін азайтып, медициналық қызметтің қолжетімділігін арттырмақ.

Ол үшін мейіргерлер алдымен арнайы бағдарлама бойынша оқытылады. Бұл жаңашылдық денсаулық сақтау саласын дамытуды көздейді. Қазіргі уақытта медицина саласында көрсетілетін қызметтің 60-70 пайызы – мейіргерлердің қолында.

«Мейіргердің басты мақсаты – науқасқа күтім жасау. Олар науқастың ахуалына баға беріп, күрделілігін ескере отырып дәрігер шақырады. Ал науқастың жағдайы қалыпты болса, дәрігерді артық мазалай бермейді. Себебі, дәрігердің қабылдауына жазылатын науқастардың көбісі аурудың алдын алу бойынша ем шараға келеді. Егер науқас мейіргердің біліктілігіне сенбей, дәрігердің қабылдауына жазыламын десе, онда апталап кезек күтуіне тура келеді. Ал бұндай тиімсіздік тумас үшін науқас келесі күні-ақ мейіргердің қарауына жазылғаны дұрыс. Осылайша, науқастың да, дәрігердің де уақыты тиімді болады» дейді денсаулық сақтау саласының сарапшысы Ұлболған Байкенева.

Оның пікірінше, мейіргерлерді дәрігердің қол астында жұмыс істейтін көмекшісі ретінде қарамау керек. Олардың емханадағы жұмыстары жеңіл емес. Медициналық тексеруге жолдайтын қағаздардың барлығы солардың мойнында. Олардың арасында да тәжірибесі мол, деңгейі жоғары мейіргерлер көп. Олардың біліктілігін пайдаланатын уақыт келді, дейді маман.

Ал Астана қаласы СІТУ емханасының Алдын алу және әлеуметтік психологиялық көмек бөлімінің екінші дәрежелі аға мейірбикесі Гүлзира Бейсенбаева бұл жаңашылдықты жылы қабылдағанын жасырмады.

«Мейірімі мен жан жылуы

арқылы науқастың кеселінен айығуына үлкен ықпал ететін жандардың бірі – кіші медицина қызметкерлері. Олар – денсаулық сақтау саласындағы қызметтің басым бөлігін жауапкершілікпен атқаратын тәжірибелі мамандар. Шетелде мейіргер ісінің түрлі модельдері қалыптасқаны белгілі. Олар алғашқы медициналық көмектен бастап, госпитальдық сектор деңгейіне дейін қызмет көрсете алады» дейді Гүлзира Нұрлыханқызы.

Дамыған елдер демекші, Швецияда мейіргерлер созылмалы және күрделі ауруларға шалдыққан науқастарға күтім жасап қана қоймай, қант диабеті, бронхит, демікпе, жүрек, психикалық ауруларға да дәрі ұсына алатын құқы

бар. Финляндияда науқастардың 80 пайызы ең алдымен мейіргерлердің қабылдауында болады екен. Скандинавия, Нидерланды да науқастарға дәрігердің көмегіне жүгінудің алдымен мейіргер шешеді. Дамыған еуропалық елдерде жалпы тәжірибелік дәрігерлер үй-жағдайында науқастарды қарамайды, оларға арнайы дайындықтан өткен мейіргерлер көмектеседі.

«Мен Қарағанды медициналық колледжінің түлегімін. 7 жыл уақытқа мейіргер болдым. Жалпы, мейіргер – науқасқа ең жақын әрі қамқоршы адам. Өйткені, науқасты дәрігерден бұрын күтіп алып, шығарып салатын да біз. Сондықтан мейірбикенің өз мамандығына деген сүй-

іспеншілігі, алдына келген науқасқа жанашырлық танытуы бәрінен маңызды деп білемін. Алдағы уақытта министрлік қолға алған жаңашыл жүйе өз тиімділігін көрсететініне сенемін» дейді Гүлзира Бейсенбаева.

Ал бұрынғы Денсаулық сақтау вице-министрі Ерік Байжүнісов отандық баспасөзге берген сұхбатында бұл жаңашылдықты денсаулық сақтау саласын дамытудағы оң үрдіс деп есептейтінін мәлімдеген. Жоғары білімді мейіргерлер пациентке тек мейіргерлік диагноз ғана емес, сонымен қатар заманауи стандарттарға сәйкес барлық қажет құжаттаманы да дұрыс толтыруға міндетті. Оның айтуынша, бүгінде медицина саласында 300 мыңға жуық маман жұмыс істейді. Олардың басым көпшілігі – мейіргерлер.

«Он жылдан астам уақыт бұрын еліміздегі жоғары оқу орындарында арнайы жоғары білімді мейіргерлерді дайындау курстары болды. Бүгінде 5200-ден астам мейіргер оқу бітіріп, жұмыс істеп жатыр. Олардың емханаларда қазір атқарып жатқан функционалды қызметтері басқаларға қарағанда көбірек. Қазірдің өзінде науқастардың еңбекке жарамсыздық қағазын беру, медициналық тексеруге жолдау қағаздарын мейіргерлер жүргізіп жатыр. Шалғай орналасқан ауылдарда дәрігер болмағандықтан мейіргерлер өз қызметін тиімді атқарып жатыр. Бірақ өкінішке қарай, олардың жұмысы құқықтық тұрғыда қарағанда ешқандай құқыларды қорғайтын, ресмилендіретін ешқандай нормативтік бұйрықтар болмаған. Сондықтан олар өздерінің білгенінше жұмыс істеп келді. Олардың жұмысының тиімділігі, сапасы тексерілгеннен кейін бүгінгідей жүйе жасалды» дейді Ерік Байжүнісов.

Енді жеке қабылдау жүргізетін мейірбикелер бакалавриат білімімен қоса, жыл сайын мейіргер ісі саласында біліктілігін арттыру курстарынан өтеді. Бұл аурудың алдын алып, халықтың денсаулығын нығайтуға мүмкіндік береді.

ДӘРІГЕР КЕҢЕСІ

СЫМБАТЫҢА СЫН ТҮСПЕСІН ДЕСЕҢІЗ...

Қазіргі таңда көпшілік компьютер алдында ұзақ отырады. Ал көп отыру – дене бітімімізге зиян. Балалардағы қалыптың бұзылуын қалай алдын алуға болады? Бұл сауалға Астана қаласының СЭБД басшысының орынбасары Айгүл Шағалтаева жауап береді.

Компьютер немесе гаджет мониторының алдында ұзақ отыру өзекті мәселе болып келеді. Жаппай гиподинамия, соның ішінде мәжбүрлі үйде оқшаулау, дене сымбатының бұзылуына әкеледі, бұл денсаулықтағы күрделі мәселелердің туындауына қауіп төндіреді.

Қазіргі заманды компьютерсіз елестету мүмкін емес. Сондықтан баланы ерте жастан бастап компьютер алдында дұрыс отыру күйіне үйрету өте маңызды, ол уақыт өте автоматты дағдыға айналады және ұзақ отыру жүктемесімен де денсаулықты сақтауға мүмкіндік береді.

Таңертеңгілік жаттығулар бұлшықеттің дамуына ықпал етеді, бұл баладағы сколиоз бен остеохондроз ауруларының алдын алады. Таңертең 10 минут жаттығу қанды тамырлар арқылы қарқынды айналдырып, денені оттегімен және қоректік заттармен қанықтыру үшін жеткілікті.

Таңертеңгі жаттығудың оңтайлы уақыты – 10-15 минут. Таза ауада немесе желдетілетін бөлмеде айналысқан жөн. Жаттығулар созылу мен икемділікке баса назар аудара отырып, баяу қарқынмен орындалады.

Таңертеңгі жаттығу кешеніне міндетті түрде қоса ұсынылатын жаттығулар:

- Омыртқа мен артқы бұлшықеттерді созу үшін тартылу.
- Бас, мойын, қол, шынтақ, иық, тізе және жамбас буындарын жылыту үшін қолдар мен аяқтарды айналдыру.
- Бұлшықеттер мен байламдарды босату және жылыту үшін созылу. Арқаның төменгі бөлігін нығайтуға арналған отыру жаттығулары.

Бала уақытының көп бөлігін үйде өткізетін жағдайда, ата-аналар үшін оның күнделікті өмірін бақылау маңызды. Күн тәртібін жүйелі түрде бұзу балалардың денсаулығына нашар әсер етіп, әртүрлі созылмалы аурулардың өршуіне әкеледі.

Баланың дұрыс тамақтануы оның күнделікті өмірімен үйлесімді болуы керек. Дене шынықтырумен айналысатын балалар үшін тамақтану жаттығудан 1,5 сағат бұрын және оны аяқтағаннан кейін бір сағаттан ерте болмауы керек. Баланың тамақтануы әртүрлі және дәрумендерге бай болуы керек.

Бетті дайындаған Гүлмира АЙМАҒАНБЕТ

СҰРАҚТАРҒА ЖАУАП БЕРІЛЕДІ

Елордалық Қоғамдық денсаулық сақтау басқармасының басшысы Әлия Рүстемова азаматтарды тұрақты түрде жеке қабылдайды.

Көбіне тұрғындар дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету, медициналық көмектің сапасы және әлеуметтік мәселелер бойынша сұрақтарын қояды.

«Осында және қазір» қағидаты бойынша мәселелерді шешу үшін әрбір жеке қабылдауға өтініш білдірген азаматтарға бекітілген медициналық ұйымдардың өкілдері шақырылады. Барлық мәселелерді зерделеген соң, басқарма басшысы жауапты мамандарға нақты тапсырмалар береді. Заңнама аясында тиісті шаралар мен шешімдер қабылданады.

Елорда тұрғындары жеке қабылдауға әкімшілік-құқықтық жұмыс бөлімі арқылы 8 (7172) 55-69-85, азаматтарды қабылдау орталығы (@cprg_astana) және E-otinish бірыңғай платформасы арқылы сұраныс қалдыра алады.

ҚАТЕРЛІ ІСІК ҚАУІПТІ

Астана қаласы бойынша онкологиялық аурумен ауыратындар саны 16 мыңнан асады. Қатерлі ісік ауруы – өлім-жітімнің жоғары деңгейінің негізгі себебі. Онколог мамандардың айтуынша, егер ауру бірінші және екінші сатысында анықталған болса, толық емделіп шығуға мүмкіндік бар.

«Қатерлі ісікті тудыратын себептер өте көп. Аурудың басталған кезі көп жағдайда мүлдем жасырын білінбей жатады, бірақ уақыт өте келе, бұл қауіпті дерт – ағзаны іштен бұзатын процесс ұшығып кеткен кезде біліне бастайды. Бұл кеселдің туындауына әкеп соқтыратын патологиялық өзгерістерді болдырмау үшін, сондай-ақ қатерлі ісікті ең бастапқы кезеңде анықтау үшін скринингтен өту қажет. Қатерлі ісік скринингі – бұл қатерлі ісік пен ісік алды ауруларды ерте анықтауға арналған бағдарлама. Ол науқаста симптомдарсыз немесе шағымдарсыз қатерлі ісік дамығанын анықтайтын зерттеулерді қамтиды» дейді Астана онкологиялық орталығының дәрігері Нұржамал Тохпанова.

Қазір еліміздің ұстанып отырған басым бағыты – аурудың

алдын алу. Қазақстанда қатерлі ісіктерді ерте анықтау үшін скринингтің 3 түрі ұсынылады. Біріншісі, жатыр мойны обырына скрининг. Бұл цитологиялық зерттеу 30 жастан 70 жасқа дей-

інгі әйелдер арасында 4 жылда бір рет жүргізіледі. Екіншісі – сүт безі обырына скрининг. Ол бойынша 40 жастан 70 жасқа дейінгі әйелдер арасында маммография арқылы 2 жылда 1

рет өткізіледі. Үшіншісі – тоқ ішек қатерлі ісігінің скринингі. 50 жастан 70 жасқа дейінгі ерлер мен әйелдер арасында нәжістегі жасырын қанды анықтау арқылы 2 жылда бір рет жүргізіледі.

«Бұл скринингтер тіркеу орны бойынша емханада немесе дәрігерлік амбулаторияда тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемінің тізіміне енгізілген. Кез келген адам өзі тіркелген медициналық ұйымда тегін скринингтен өте алады» дейді Нұржамал Әнуарбекқызы.

Айта кету керек, маммографиялық скрининг бойынша Астана қаласында жыл басынан бері 32 мыңнан астам әйел тексеруден өткен. Скрининг кезінде сүт безі обыры 55 әйелде анықталған. Барлығы – аурудың ерте 1-2 сатысында анықталған қатерлі ісік.

Ал цитологиялық скрининг жоспары бойынша 6 айда 35 119 әйелге зерттеулер жүргізілді. 11 әйелде жатыр мойны обыры ерте сатысында анықталды.

МЕМЛЕКЕТТІК СЫЙЛЫҚҚА ҰСЫНЫЛҒАН

ӨМІР ЖАРЫҒЫ – ӨЛЕҢ

Ал кешегі кең далада көк аспан мен қара жердің асқан үйлесімін айқара ашылған түндіктен көріп өскен қазақ баласы үшін білте шамның жарығы қазақы дархан дүниетанымның алтын шуағы болып құбылып шығады. Ақын ә дегеннен ұлттық кодтағы тылсым сөздердің қасиетін сүйіп суреттейді. Эпикалық санасы айқын ұлттық қазынасы – мифология, фольклор, эпостан тамырланып, нәрленетін әдебиет әлемі санада ертегідегі алтын құйрықты құлындай қымбат.

Жарық эзотерикалық дүниетанымда құдай мен рух, кие, ақыл-ес, сұлулық, даналық, ізгілік символикасы, адам рухының бейнесі. Шам жанса жарық тарайды, ол – көктегі күннің атрибуты, құдайлық құдірет күштің тұспалы. Бауыржан ағаның лирикалық кейіпкері «Мен – бір бақыт іздеген қаңғыбаспын» десе, Шәмси құдайын іздеген ұлық дәруіш еді. Абай пір тұтқан жегі жұлдыздың бірі Шәмси Мәулана Румидің есімі болатын, оның сопылық философиясы қараңғы түндегі шамдай жарық рухани ұстаздығының нышаны.

Ай туады, Күн қашады,
Алдымызда түн тосады.
Жанушы еді сонда біздің
Қараша үйдің білте шамы.

Жанымызға жарық беріп,
Парақтардан әріп теріп,
Сол жарықпен оқушы едік
Не бір кітап алып келіп.
«Мың бір түн» де қаласаң бар,
Жалп-жалп жанып дана шамдар,
Небір көне кітаптарды
Оқытатын қара шалдар.

Бұл өлең ақынның жан сарайында әріпті әріп қуар, тізілген әріптерден сиқырдай жапа сөздер туар құдіретке қарашығы байланған балалық – бал дәуреннен үзілмеген әдебиет киесіне тағзым, ұлы сағыныш. Дербес ел болу үшін қилы-қилы заманда күреске өмірін арнаған Алаш арыстары білте шаммен өскен асыл ұрпақ екені жадқа орала кетеді. Ұлттық құнарды ұлтсызданудан, сұрқай біртектіліктен аман сақтайтын кісіліктің арқауы білте шамның жарығымен өскен ұрпақтар тарағанын Баукең бір ғана өлеңімен танытты.

Оның әр өлеңі қазақ халқының жыр пайғамбары атанған Абай өсіп-өнген киелі өлкенің географиясын сызып қойған карта тәрізді. Оның флорасы мен фаунасы да қамтылған. Шыңғыстаудың әр тасын қастерлей келе, баяғы өткен киелі аруақтарды кейінгі ұрпақтың ес-парасатына, жадына табыстайды. Өткенін білмеу алда кедергілерден сүріндірмек. Өзін-өзі сүйген, тектісін, қас жақсысын анықтап таныған халықтың болашағы ешқашан осал болмайды.

Шыңғыстаудағы көп шоқы.
Мәңгілік өшпес жақса оты.
Құнанбай қажы әулетін
Бауырына қысқан Ақшоқы.

Қосылмас олар өлдіге,
Қазағым үшін төр міне.
Ат басын ұрмай өтпеніз.
Әуезов туған Бөрліге.
Көктемде күтіп жыл құсын,
Самғатқан көкке жыр құсын,

Жыр қоржыны тоқ Бауыржан Жақып ағаның жыр кітабының атауы – «Білте шамның жарығы». Қазіргі жасанды интеллект құдіреті ғаламды торлап, түбінде неге апарып тірейтіні белгісіз болып, жасанып тұрған жоғары технологиялар заманында ақын ескіліктің атрибуты білте шамды пір тұтқаны неліктен деп, селт ете қаласыз. Жасанды интеллект Франкенштейн сияқты иесіне бағынбайтын дүлей құбылыс болып шыға ма, әлде адамзаттың даму бағытына оң әсер тигізе ме?! Мұның бәрі келешектің шаруасы.

Рухымның алтын бесігі –
Тербей бер мені, Шыңғысым.

Бауыржан Жақып әсіре жершіл, әсіре рушыл ақын емес, санасы тар шеңберге сыймайды, ұланғайыр туған елін біртұтас көретін қазақтың адал сүт емген өз баласы. Бауырмал елдік қасиетке адалдық «Оралдың ақ түні», «Суықтөбе суреттері» атты топоним, жер атауларынан шабыт алған, ұлттық тұлғаларды қастерлеген циклдік өлеңдерінде көрініс табады. Орал өңірін өлеңмен өрнектеу үшін Қыз Жібек, Бөкей ордасы, Сырым Датұлы, Дина, Жұбан, Қайрат Жұмағали, Халел, Жанша Досмұхамедовтар, Қадыр, Тайыр, Қасым аруақтарына тағзым ете келе, соңғы түйінді әдемі бергені көкейге қонады:

Нобель сыйлығын алғанда
Шолоховтың құс атып жүрген күзі
қалған Орал.

Ұлы Пушкиннің ізі қалған Орал.
Поэзия табиғатында шекара болмайды,
ақындық – азат жаратылыс, оның қазақ әлемінен көрші орыс әлеміне самғап ұшқан лашын құстай құйыла кетуінде еш қапы жоқ. Жақсыны жатсынбау біздің халықтың болмысына тән ерен қасиет.

Сүйінбай мен Жамбылдың ізі қалған Суықтөбенің табиғатын жырлағанда Бауыржан Жақып қолтаңбасы Лияс Жансүгіровтың ақындық қуатын еске салатын сияқтанады.

Екі таудың күз бөлген ортасынан,
Түсетіндей көк аспан ақтарылып.
Бауыржан айналасын көре білудің, шабыт назарында көшпелі қазақтың зерделі көз айнасы бар, әйтпесе оның қалам ұшынан мұндай тамаша жолдар төгіле ме:

Ат тұяғы мөр басқан таңбалы сай.
«Білте шамның жарығы» – ел мен жердің жыр баяны, қазақ әлемінің тарихында із қалдырған біртуар тұлғаларды түстеп, бірлеп тану, биік тұғырын анықтап қадірлеумен қатар, өсер буынға аманат қылмақ ниеті және көрінбей қалмайды. Әлемде сенен биік тау жоқ маған,
Абайдай Шыңды берген Шыңғыстауым.

«Байтақ елім» деп еміренген ақын туған өлкесі Семейге көп жыр арнағаны артық емес, бұл жинақтың тереңіне бойлаған сайын оның қанаты шығыс пен батысты тұтас орап кетер Самұрық құша қиядан көргені көзге ұрады. Бұл қайдан келген тегеурін десек, Баукеңнің

өз өлең жолымен айтса:

Елді сүю бәрінен қуаттырақ.

Бауыржан Жақыптың өлеңдерін ерекшеліп тұратын сарын – географиялық атаулардың астарын аша білу, атамекеннің әр өңірінде өмір сүрген игі жақсылардың, өмірден баяғыда озған аруақтардың есімдерін тегіс таңбалау, тектік нышанды сақтау. Туған жер ұлттың өмір сүру кеңістігі ғана емес, толқын-толқын келетін ұрпағына ауысатын алтын ұясы екеніне мән беру болып шығады. Ақын жүрегі баянсыз басқа дүниені ескере бермес.

Тірілткен ата-баба Аруағын
Жақыптың Бауыржаны жазған өлең.
Оның поэзиясында жыраулардың,
олардан соңғы ірі ақындардың аруағы асқан.

Бабамнан қалған бақ өлең.
«Тектілік жеті атадан таза қонған»
Өміржанның Бауыржаны қазақ десе
тамырында қаны ойнап шығатын-
дықтан болар.

«Парижде өлген белгісіз қазақ туралы
реквием» атты өлеңде соғыс бағын
отаған, сүйегі жат жерде жаназасыз
қалған тұтас бір буынның қайғысы
мен жазмышы бар.

Өртенемін, өксимін, жанамын мен,
Ұшып жетті сол бір хат қара күннен.
Қабіріне белгісіз сол Қазақтың,
Осы өлеңмен топырақ саламын мен.
Азаматтық және отаншылдық лирика
бұл кітаптың он бойын ошақта жанған
оттай маздап тұрады.

Түркмен цикліндегі «Ашхабат әсерлері»
атты өлеңі биыл туғанына 300 жыл
толған түркменнің бас ақыны
Мақтымқұлының өзінің өлең үлгісінен
аумамай жазылғаны да ұнамды.

Бауыржан Жақыптың ақындық табиғатында бір құдірет аян. Ақындықта ізбасар мирасқорлық болмаса іс өнбейді. Барша әлем әдебиетінде бұл құбылыс бар. Хафизше Тараз аруларына сүйсінуі, Абайша аңшылық тақырыпты әсем жырмен өрнектеп беруі – этнографияның қазынасына қарайлай білудің артықшылығы. Ақынның арнау өлеңдері портреттік галерея болып тегіс игі жақсыларға құрмет-қошемет. Қазақ елінің жер атаулары, қазақ қоғамының қайраткерлері, ел азаматтары, ақын-жазушылар, дәлірегі, оның сүйіп таңдаған өз әлемі.

Бауыржан Жақыптың басқа авторларға қарағанда керемет бір артықшылығы бар, шығармашылық үшін бұл баға жетпес басымдылық. Ақынның сөз қорында қара бояу жоқ, негатив ұғымдар ырымға жоқ. Бір ғана «Күнбағыстар елі» деп аталатын ертегісінде бекерден бекер жағымпаздық образына айналып кеткен күнбағыс суретін ол көктегі нұрын шашқан күнге айналдырып жібергені шынайы суреткерлік.

Ескі қазақ дүниесінде ағартушылық ақ жол білте шамнан таралатыны сияқты, бұл ақын жарыққа, күншуақ мейірімді сүйеді, сондықтан сәулелі лирика оқырманды субъективизммен әурелеп, жылауық түңіліспен жігерін құм қылмайды.

«Қоңыр әулие үңгірі» атты өлеңде қазақта аруақпен тең әрі айтылатын әулие ұғымы далалық дүниетаным қуатымен суреттелген:

Сарқыраған жер астының шуынан
Құлақ тұнар,
Көкіректе туып ән.
Ғасырлардың қойнауына сүңгісің,
Ішіп алып әулиенің суынан.

...Пәк қолыммен,
Бала кезде кекілді,
Сол суменен талай жудым бетімді.
Жырымдағы мөддір болса деп келем
Осы үңгірдің шипа суы секілді.

Бауыржан ақынның жыр қазынасын этнографиялық-эпикалық лирика десем қалай болар екен?! «Киз үйі», «Алаша», «Домбыра», «Үш тал үкі», «Әжемнің ұршығы», «Қолтаңба», «Әжемнің бөркі», «Қара тон» сынды циклдік жырлары қазақ менталитетімен қоса балалық балдәуренмен бірге арта қаш деп қалған ауылға сағыныш тұнып тұрады.

Шаңырағына, о, ғажап
Сыйып кеткен ғаламшар.

Жіппен қоса ұршықпен уақыт иіріп отыратын асыл әже образы грек мифологиясындай аса көркем! Марқұм әжесін игі ұрпаққа лайық сүйіспеншілікпен жоқтауы философиялық таныммен табиғи шыққан. Бұл өлеңнің соңғы түйіні грек данышпандарынан алшақ түспейтіні тағы қисынды.

Өзімді сонда жұбатып,
Өмірге іштей күйінгем.
...Ұршық қой мына Уақыт
Жіп қылып бәрін иірген.

Бауыржан Жақыпта қызыл сөзге еліту, артық сөз теру, жалпақ әсірелеу тәсілдері, түсініксіз, абсурд ұғымдар ырымға жоқ. Ол дәстүрлі классикалық әдебиеттің өкілі болғандықтан қазіргі әдебиетті мектеп алған постмодерн, сюрреалистік бейсаналы жалған сарындар жат. Арқаның жусан иісі, дала, жылқы, қозы-лақ, ауыл, тау, су энергиясы бойына әбден сіңген жаратылыс иесі. Ақын өзі де мұны бес саусағындай білсе керек: Жарықтық Абай салған жолға түстім.

«Білте шамның жарығы» – шұғыла жарыққа құштарлықтың бәрін басым шығарын ақын айналып өтпейді.

Өлеңнің жарығына өртенсем де,
Айналым соны жынды көбелектей.
...Өлеңмен жергімізді жуғанмын мен,
Өлеңмен қиялымды қуғанмын мен.
Анамның құрсағынан бөлінгенде,
Іңгәлап, өлең болып туғанмын мен.
Сонан соң бесік жырын тыңдағанмын,
Тілімді құсқа айналып шыңдағанмын.
Дауысын шарлап кетіп шартарапты,
Мазасын алып келем бұл ғаламның.
Кеудеме қайдан қондың, өлең, өлең!
Байқасам тұрады екен сенен әлем.
Өлеңі өмірімен үндес ақын Бауыржан Жақыптың «Білте шамның жарығы» атты кітабы Қазақстан Республикасының Абай атындағы Мемлекеттік сыйлығына әбден лайық деп санаймын.

Дәурен БЕРІКҚАЖЫҰЛЫ,
ақын, аудармашы,
халықаралық «Алаш»
әдеби сыйлығының лауреаты

Аманғали ҚАЛЖАНОВ

Бұл қойылым осыдан үш жылдай бұрын Тәуелсіздік пен осы театрдың 30 жылдық мерейтойы аясында Халифа Алтайдың «Алтайдан ауған ел» және Хасен Оралтайдың «Елім-айлап өткен өмір» шығармалары желісімен сахналанды. Қоюшы режиссері – «Дарын» мемлекеттік жастар сыйлығының лауреаты Фархад Молдағали. Сахналық нұсқасын жасаған – Мирас Әбіл.

Өткен ғасырдың отызыншы жылдары Қытайдың қол астындағы Шығыс Түркістан қазақтары сол елдің озбыр саясатына шыдамай, бас көтерді. Бір қауым ел, барлығы 18 мың адам отырған орындарын тастап, Үндістан жаққа үдері көшті. Такламакан шөлінен өтіп, Гималай тауын асты. Сол жолда қаншама қиындықтарды көрді. Қаншама жан құрбан болды. Ақыры елуінші жылдары Түркия мемлекеті

ҰЛТТЫҚ ТЕАТРДЫҢ ҰЛТТЫҚ ҚОЙЫЛЫМЫ

Биылғы көктемде Қалибек Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық қазақ музыкалық драма театрына Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың Жарлығымен ұлттық мәртебе берілді. Сол уақыттан аталмыш өнер ошағы Қалибек Қуанышбаев атындағы Қазақ ұлттық музыкалық драма театры аталады. Қаллекиліктердің репертуарында ұлттық қойылымдар деп атауға лайық туындылар да баршылық. Соның бірі де, бірегейі де – «Алтайдан ауған ел» спектаклі.

Пәкістан және Үндістандағы қазақтарға көмек көрсетіп, өз елдерінде қабылдау туралы арнайы құжат қабылдады. Бірақ Стамбулға ақыр аяғында 1400-ге жуық қазақ қана жетіп, бір-бірімен қауышты.

Қойылым осы қасіретті тарих туралы сыр шертеді. Онда басты орын осы көшті бастаған Қалибек Райымбекұлына берілді. Оның бейнесін белгілі әртіс, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Қуандық Қыстықбаев сомдады. Жалпы спектакльге

мықты актерлік құрам қатысты. Атап айтқанда, Қазақстанның халық әртісі Тілектес Мейрамов, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткерлері Нұркен Өтеуіл, Айнұр Бермұхамбетова, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, Мемлекеттік сыйлықтың иегері Алтынай Нөгербек, театр мен киноның тамаша актері Ержан Нұрымбет, т.б. белгілі әртістер тартылды.

Қойылым лейтмотивіне Алмахан Кенжебекованың ақиық ақын Мұқағали Мақатаевтың өлеңіне жазылған «Түйелер» мен Ермұрат Зейіпханның туған жерге сағынышқа толы «Күнес-ай» әндері алынды. Осы музыка оқиғалар желісімен қабысып, сай-сүйекті сырқыратады.

Биылғы өмірлік спектакль Абай атындағы

«Алтайдан ауған ел»
мажбүр мемлекеттік сыйлығының үмітке

Мемлекеттік сыйлыққа ұсынылып, алдын ала іріктеуден өтіп, конкурстың келесі кезеңіне жіберілді. Ұлттық театрдың ұлттық қойылымы мемлекеттің жоғары марапатына лайық деп есептейміз.

АСТАНА ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ «ҮМІТ» ДАҒДАРЫС ОРТАЛЫҒЫ – ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ, ФИЗИКАЛЫҚ ЗОР-ЛЫҚ-ЗОМБЫЛЫҚҚА ҰШЫРАҒАН ӘЙЕЛДЕРГЕ КӨМЕК КӨРСЕТЕТІН БІРЕГЕЙ ОРТАЛЫҚ, ОРТАЛЫҚ ЖҰМЫС ІСТЕГЕН КҮНІНЕН БАСТАП 758 ӘЙЕЛДІҢ ТАҒДЫРЫНА АРАША БОЛҒАН. БҰЛАРДЫҢ БӘРІ – «АБЬЮЗДІК ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС» ДЕП АТАЛЫП ЖҮРГЕН, КӨБІНЕ ЕРЛІ-ЗАЙЫП-ТЫЛАРДЫҢ ОРТАСЫНДА БОЛАТЫН ЖАҒДАЙДЫҢ ҚҰРБАНДАРЫ.

ЖҰБАЙЫНАН НЕГЕ ЖӘБІР КӨРЕДІ?

Айгүл УАЙС

Соңғы кездері құлағымыз үйрене бастаған «абыюз» адамның ауандығын білдіретін, қысқаша айтқанда кісінің кісіге тілімен де, білектің күшімен де, қаржымен де қысып, қысым көрсететін әлімжеттігін білдіреді. Жасыратыны жоқ, бүгінгі қоғамда бұл көрініс көбіне ерінің әйеліне көрсеткен қорлығы болып саналады. Алайда әйелдің ер-азаматына көрсеткен «қорлығын», яғни «абыюздік» әрекетін көбіне айта бермейміз.

Момынды «түтіп жейтіндер» нәзік жандылар арасында да жетіп артылады. Ол әйелдерге қатысты болғаннан кейін қара күшке салмаса да шөміштен қысып, тілінің уытымен жер-жебіріне жетіп, одан қалды баласын көлденең тартып ойлағанын істеп, қалағанына қол жеткізеді. Негізгі айырмашылық – жәбірленушіге зиян келтіру және зорлық-зомбылық көрсетудің құйтырқы әдістерінде жатыр.

Әдетте қазақ мұндай жағдайды «беті ашылған» деп айтады.

Күйеуін тұқырту үшін алдымен балаларын тек нағашыларымен ғана араластырып, күйеуінің туыстарын кекетіп-мұқатып отырады. Осы арқылы күйеуін өз жақындарынан алыстатып тынады. Арқасында тіреп тұрған ағайын-туыстары болмаған соң, біртіндеп әйелінің ығына жығылып, илеуіне көне береді. Күйеуін «жеңген» әйел осыдан кейінгі қысымын тоқтатса жақсы. Зерттеушілер «абыюз», яғни қатыгез әйелдер жиі қолданатын келесі әдістерді былайша топтастырған екен. Құдай қосқан қосағын менсінбей, төсегінен жериді, төсек жақындығынан бас тартып, оның табиғи қажеттігін келемеждеуі қалыпты нәрсеге айналады. Бұл басты белгісі. «Қатын ашуланса қазан қайнатады» деген заман өткен. Әбден әдістенген, қулығына құрық бойламайтындар енді күйеуінің өзіне емес, оған тиесілі және ол жақсы көретін заттарды бұлдіріп, жүйкесін құртады. Күйеуінің қалтасын қағып, қол телефонын тексеріп, басқан ізін аңдып, кіммен болып, кіммен қойдың деп жора-жолдастарын жамандап, олардан да бездіре бастайды. Достарының көзінше тұқыртып, ағайынның алдында

балаша жұмсап абыройын тағы төгеді. Осылайша еркек басымен жалмауыз әйелдің жезтырнағына түскенін байқамайды. Бұған да еті үйреніп, не болмаса балаларын қимай жүре береді.

Дәл осындай көрініс әйелдің басында болуы мүмкін. Сол себепті мұндай қатігез қарым-қатынасты талдағанда ерлі-зайыпты екеуінің де мінез-құлқы мен әрекеттерінен, олардың ортасымен байланысын да қамтып тексерген жөн. Еркек-әйел дейтін ештеңесі жоқ. Адами тұрғыда алып, адам баласының басындағы жағдайда деп алып қорытындыға келу керек.

Әйелдердің ерлеріне қатысты зорлық-зомбылығы – өте кең таралған, сонда да көпке жария етпейміз, ағайындары әйелдің «көкбегтігіне» балап, көп талқыланбайтын, жасырын құбылыс.

Әйел зәбір көрсе, қолұшын беретін полицияға әйелдің еріне көрсеткен зорлығын мұндай отбасылық әрекеттерін заңнама аясына сыйдыру қиын. Егер әйелі күйеуін өлтіріп жатса жағдай басқаша. Мұндайда олардың құзіреті шегін қайта қарап, әйелінің озбырлығынан жапа шеккен көмекке мұқтаж ер

адамдарды анықтауға, сондай-ақ оларға мамандарға жүгінудің орындылығы туралы ақпаратты жеткізуге бағытталуы керек.

Осыз да ерлі-зайыптылардың арасына есі ауған түседі деп, ала тонын ала қашатын бізге бұл мәселені жабулы қазан күйінде қалдырған тиімді. Өйткені әйелдердің отбасылық зорлық-зомбылық мәселесі әлеуметтік нормалар мен стереотиптерге, ерлер мен әйелдердің келбетіне «сәйкес келмейді». Бұл нақты жұмысты бастауға, үкіметтік емес ұйымдардың белсенде араласуына, отбасы профилактикасы, алдын алу шараларын қолдану мүмкіндігін қиындатады.

Жоғарыда атап өткеніміздей, зорлық-зомбылық, ерлі-зайыптылық жеке шаруа болғанымен, қайта қарауды талап етеді. Себебі анасына қарап, қызын ал дейтіндей, мұны көрген қыз өсе келе, анасы сияқты адам сыйламастардың қатарында болуы мүмкін.

Отбасы институты мықты болуы үшін оның мүшелерінің эмоционалды-психологиялық жағына, әйелдері тарапынан болатын зорлық-зомбылықты да жоққа шығармай, тиісті бағасын алуы тиіс.

БОЛАШАҚ ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕ ЕКЕНІН ҰМЫТПАЙЫҚ

Осылай ұрандатқанымызға отыз жылдан асса да, әлі түйіткілді мәселелер жетіп жатыр. Жақында Шерубай Құрманбайұлының «Астанада ұшақ, пойыз, автобус, таксиде мемлекеттік тілде хабарлама айтылуы керек, қай елге келгенін, ел мен жердің иесі кім екенін ұқтырады» деген пікірін оқыдым. Осы ойға менің де қосарым бар.

Мен әлем аспанын көп шарлайтын адаммын. Халықаралық әуе рейстерінде ұшақ қай елден біздің Қазақстанға жол тартса да, әуелі сол шыққан елдің тілінде, сосын ағылшынша, хабарламаның үшінші бөліміне екпін түсіріп соңғы барар жері Қазақстан болғандықтан қазақша хабарласа деген ой. Жақында Токиодан Сеулге ұштым. Хабарландырулар жапон, корей, ағылшын тілінде айтылды, бұған ешкімнің таласы жоқ. Ал Сеулден Алматыға ұшқанда корей, ағылшын тілінен кейін неге қазақша хабарлама жасамасқа?

Хабарламаны қазақ тілінде бастаған да дұрыс шығар. Ұшақ бортында қазақтардан басқа қаншама ұлттың өкілдері елімізге келе жатады. Бұл Шерубай Құрманбайұлы айтқандай, басқа ұлт өкілдеріне ел мен жердің иесі кім екенін ұғынуға септігін тигізеді. Мұндай мысалдар өте көп. Прагадан ұшқан ұшақ Венаға дейін чех, ағылшын, неміс тілінде хабарлайды. Мұнда да ешкімнің таласы жоқ. Ал Венадан Астанаға ұшқанда неміс, ағылшын тілімен қатар, қазақша неге хабарламасқа? Баратын соңғы ел Қазақстан болғандықтан бұған әлемдік қауымдастық елдері қарсы болмас еді. Бұл Қазақстанның әлем аренасындағы мәртебесін көтеруге қатар, басқа ұлт өкілдерінің қазақ тіліне деген қызығушылығын тудырады еді.

Қазақ тілі болашақта ғылым, білім тілі болса деп армандаймыз, ал ол үшін ең қарапайым нәрселерді де жасап жатқанымыз шамалы. Қазақтарды айтпағанда, елімізде тұратын басқа ұлт өкілдеріне қазақ тілінде деген қажеттілікті өзіміз жойып

отырмыз. Дүкендерде нан – хлеб, сол сияқты бүкіл нәрсе қос тілде жазулы тұрады. Заман талабына сай бізде қазақша, ағылшынша жазылса, баршамамыз да пайдалы болар еді. Осы жерде КСРО құрамында болған біраз ел тәуелсіздіктерін алмастан бұрын-ақ елдеріндегі барлық мекемелердің мандайшасындағы атауларды, дүкендеріндегі тауарлар атауларын тек өз тілдерінде жазып қойғанына өзім талай рет куә болғанмын. Кезінде сол елдерде бір жұма, оншақты күн болғанда олардың біраз ауызекі тілін үйреніп алғанмын. Қазір де ұмытқаным жоқ. Басқа елдерге адамдар өз қалауымен барады. Тілдегі қиындықтар үшін сенің оларға ренжуге құқың жоқ. Керісінше олардың өз бағаларын білген патриоттығына риза боласың.

Түркияның тұңғыш президенті Ататүрк кезінде: «Түркиядағы 78 ұлт бүгіннен бастап бір тілде, тек түрікше сөйлейді» деп жариялаған. Біз мұндай революциялық жолмен жүрмейтіміз белгілі ғой. Олжас Сүлейменов айтқандай: «Тауларды аласартпай-ақ, ұлы даламызды асқақтатайық». Ал жапондар жапон тілін білмейтін қандастарын өлгенге санайды.

Бұрын баспасөзде қандай да болса бір пікір, не ұсыныс мәртебесін көтеруге мақала ма, әлде бір-екі сөйлем бе, тиісті мекемелер оған белгіленген мерзімде жауап беретін. Ал қазір осы тақырыпта қаншама айтылып, жазылып жатыр, нәтиже... Баяғы жартас, бір жартас. Қазақстанның болашағы қазақ тілінде екенін ұмытпайық.

Сұлұшаш ҚҰЛМАЛИЕВА,
зейнеткер ұстаз

ВЕТЕРИНАРИЯ МАЙТАЛМАНЫ

Ветеринария майталманы, қадірлі әріптесіміз Талғат Хасенов туралы аз-кем сөз қозғағанды жөн көрдік.

Өзінің жүрек қалауымен ветеринар мамандығын таңдаған Талғат Жәмилұлы – Алматы зооветеринарлық институтының түлегі. Осыдан 46 жыл бұрын, 1978 жылы институтты бітірген маман сол кездегі Жезқазған облысында ветеринар-техник болып, еңбек жолын бастады. Бөтен ауыл тұрғындары қос білегін сыбанып келген жас жігітке әуелде күдіктен қарағаны рас. Темірдей тәртіп пен селкеусіз сенімге, өз мамандығына деген зор сүйіспеншілігіне сенген маман алдынан шыққан қиыншылықтарға қайыспай қарсы тұрды. Өмірдің өзі күрес десек, ерік-жігері мен ынта-ықыласын салып, алға ұмтылды. Адал азаматтың еңбекке келгенде ерлік жасаудан тайынбайтын табан-

дылығы мен өз ісіне шынайы берілгендігі өмір жолындағы арман-мұраттарына жеткізді. 1985 жылы сүт-ет өндіретін совхоздың ветеринар дәрігері, 2000 жылы Қарағанды облыстық ветеринариялық зертханасының бөлім меңгерушісі, 2012 жылы Ауыл шаруашылығы министрлігінің ветеринарлық бақылау және қадағалау комитетінің аумақтық инспекциясының бас маманы қызметтерін үлкен абыроймен атқарды. Соңғы лауазымында 2018 жылға дейін еңбек етті.

Талғат Хасенов – 46 жылдық ғұмырын отандық ветеринария саласының өсіп-өркендеуіне арнаған нағыз еңбек адамы. Еңбектен рахат та, бақыт та тапқан аяулы жан. Табиғи логикалық ойлау қабілеті жоғары,

білім-білігі мен ақыл-зердесі озық, жаңашыл да жасампаз кәнігі маманның салаға сіңірген еңбегі елеусіз қалған жоқ. Ол 2014 жылы III дәрежелі «Еңбек даңқы» медалін, 2016 жылы «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 25 жыл» мерейтойлық медалін және 2017 жылы II дәрежелі «Еңбек даңқы» ме-

далін кеудесіне тақты. 2016 жылы ауыл шаруашылығы саласына сіңірген еңбегі еленіп, «Ауыл шаруашылығын дамытуға қосқан үлесі үшін» Құрмет грамотасымен марапатталды.

Қажырлы да адал еңбегімен сүрген ғұмырында: «Мен бақытты адаммын! Бақыттың көкесі – еңбек!» деген ұстанымынан ешқашан жаңылған емес. Береке-бірлігі артқан ұжымда ұзақ жылдар бойы жұмыс істегені – соның айғағы. Ол өзіне деген зор құрмет пен тұрақты сенімнің баға жетпес қазына екенін жоғары бағалайды. Тынымсыз тірліктегі ізденіс, шығармашылық, эрудиция мен талапшылық – кез келген ұжымдағы ынтымақтастықтың іргетасы. Талғат Жәмилұлы бұл іргетасты өз қолымен қалап қоймай, оның жылдар бойы беріктігінің нығаюына күш-жігерін аямай жұмсады. Оның ұстанымы – қарапайымдылық,

әділдік, адалдық, шынайылық, біліктілік, жанашырлық. Мұндай асыл қасиеттер орныққан жерде сәттілік пен табыс, даму мен жетілу ғана салтанат құрады. Біздің әріптесіміздің кәсіби тәжірибесі мен тәлімгерлік өнегесін алғысы келетін жастар күн сайын шуақ шашқан дидарын көріп, ақыл-кеңесін алуға, жақсы адаммен қызметтес болғанына ризашылығын айтуға барады. Адам бақыты деген осы.

Дүниедегі барлық жақсылықтың көзі – еңбек деп қарайтын Талғат Жәмилұлы күш пен құштарлыққа емес, шыдамдылық пен уақытқа назар аударады. Талапшыл да мұқият болуының бір сыры, жұмыс барысында ұсақ-түйектердің өзіне ерекше назар аударып, қателіктерді болдырмас үшін орындалған тапсырмаларды екі рет тексереді. «Табысты адамның өмірде қолы жеткен жағдайымен емес, табысқа жетуідегі жеңген кедер-

гілерімен өлшеу ләзім» депті бір данышпан. Біздің кейіпкеріміз де көпжылдық еңбек жолында барлық кедергілерді жеңген, сол арқылы шын бақыттың дәмін татқан адам. Ол білікті маман ғана емес, адал дос, сенімді ақылшы, жақсы көрші және сүттей ұйыған тірлігі бар отбасындағы жақсы ұл, аға, күйеу бала, әке, ата. Бір сөзбен түйіндеп айтсақ, Талғат Жәмилұлы үнемі ізденісте жүретін, жаңа нәрсені үйренуге құштарлығы зор белсенді және шығармашылықтың адамы, нағыз табысты және жоғары білікті маман. Мерейлі мерекемізде қадірлі әріптесімізге зор денсаулық, баянды бақыт, ұзақ ғұмыр тілейміз!

Ауыл шаруашылығы министрлігінің Ветеринариялық бақылау және қадағалау комитетінің Астана қаласы бойынша аумақтық инспекциясының ұжымы

АУДИТОРЛЫҚ ТЕКСЕРУ – БЮДЖЕТТІҢ САУАТТЫ БӨЛІНУІНЕ ЖӘНЕ ОНЫҢ ТИІМДІ ОРЫНДАЛУЫНА МЕМЛЕКЕТТІК БАҚЫЛАУ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ БІРІ

АСТАНА ҚАЛАСЫ БОЙЫНША ТЕКСЕРУ КОМИССИЯСЫНЫҢ ТӨРАҒАСЫ ИМАНЖҮСІП АҚПОМБАЕВ ПЕН СҰХБАТ

– Құрметті Иманжүсіп Латкенұлы, Тексеру комиссиясы елорда бюджетінің процесінде қандай рөл атқарады?

– Тексеру комиссиясы сыртқы мемлекеттік аудит органы ретінде елорда бюджеті процесінде маңызды рөл атқарады, оның мақсаты қаржылық тәртіпті нығайту және өңірлік деңгейде экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету мақсатында жергілікті бюджет қаражатын пайдаландық, мемлекет пен квазимемлекеттік сектор субъектілерінің активтерін басқару тиімділігін арттыру болып табылады.

Біз аудиторлық тексеру іс-шараларын жүргіземіз, оның шеңберінде қолданыстағы басқару жүйесін талдау және бағалау жүзеге асырылады және оны одан әрі тиімді дамыту жөніндегі бағыттар анықталады, тек қаржылық мәселелерді тексеру ғана емес, сонымен қатар анықталған кемшіліктер негізінде пәрменді ұсынымдар бере отырып, тексеру объектісі қызметінің барлық бағыттарын қамтиды.

Аудит нәтижелері бойынша Тексеру комиссиясы аудит объектілерінің қызметін ұйымдастыруды жақсартуға тиісті тапсырмалар мен ұсынымдар береді, сондай-ақ

ру комиссиясы үшін бюджеттің қалай орындалатыны маңызды:

– жыл сайын республикалық бюджеттен қаражат бөлуді сұраймыз, ал жыл соңында оларды қажетсіз деп қайтарамыз, биыл мұндай сома шамамен 11 млрд. теңгені құрады;

– республикалық бюджеттен өткен жылдардағы трансферттерді толық пайдалануды сұраймыз, ал 2022 жылы рұқсат етілген трансферттер игерілмеген, биылғы жылы игерілмеген сома 385,1 млн. теңгені құрады;

– даму бюджетін жоспарлау мен игерудің тиімділігіне теріс әсер ететін инвестициялық жобалардың бекітілген Тізбесіне көптеген өзгерістер енгізу тәжірибесі жалғасуда;

– ұзақ құрылысқа (объектілердің аяқталмауына) әкеп соғатын бюджеттік инвестициялық жобаларды ішінара қаржыландырамыз;

– бюджеттің атқарылуы жылдан-жылға ұлғаятын дебиторлық берешекпен жүзеге асырылады, осылайша 2021 жылы – 45,3 млрд. теңге, 2022 жылы – 100,6 млрд. теңге, 2023 жылы – 161,2 млрд. теңгені құрады (Құрылыс басқармасы бойынша «Жайлы мектеп» жобасы шеңберінде мектептердің құрылысына аванстар есебінен 83,2 млрд. теңге төленген) және тағы

құқықтық реттелмеуін және басқаларды ашып көрсетеміз.

Екіншіден, аудиторлық іс-шараларды жоспарлау кезінде Қазақстан Республикасы Жоғары аудиторлық палатасының өзекті ұсыныстарына, Астана қаласы мәслихатының депутаттарының ескертулеріне, әлеуметтік сала мәселелеріне, елорда азаматтары тыныс-тіршілігінің жайлылығына, сондай-ақ азаматтардың өтініштеріне ерекше назар аударылады.

2023 жылы елорда да денсаулық сақтау, білім беру, спорт, қала жолдарының құрылысы саласында және бюджетке түсетін түсімдер бөлігінде, сондай-ақ мемлекеттік-жекешелік әріптестік және квазимемлекеттік сектордың кейбір субъектілері қызметінің тиімділігі мәселелері бойынша аудиторлық іс-шаралар өткізілді.

– Аудиторлық іс-шаралардың қорытындысы бойынша қандай бұзушылықтар жиі анықталады?

– Бұл негізінен экономиканың барлық салаларында, әлеуметтік салада және нақты секторда анықталатын мемлекеттік ресурстарды тиімсіз жоспарлау мен пайдаланумен байланысты бұзушылықтар болып отыр. Әрине, қаржылық бұзушылықтар да орын алады. Есепті кезеңде 13 аудитор-

оның 360,7 млн. теңгесі өтелді (24,1%).

Жалпы, есепті жылы өткен жылдарды ескере отырып, бюджетке 11,2 млрд. теңге ақшалай қаражат түрінде қайтарылды.

Егер бұзушылықтардың түрлері туралы айтатын болсақ, бұл бухгалтерлік есеп пен есептілікті жүргізудің бұзылуы, мемлекеттік сатып алу туралы заңнама, мемлекеттік меншікті басқару кезіндегі кемшіліктер және басқалар болып табылады.

Біз жыл сайын өткізетін елорда бюджетінің шоғырландырылған қаржылық есептілігінің аудиті бойынша бұзушылықтарына жеке тоқталғым келеді. Осы аудит шеңберінде бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілікті жүргізу жөніндегі қазіргі заманғы автоматтандырылған бағдарламалық жүйелерге қарамастан, тиісті ресімделген бастапқы бухгалтерлік құжаттардың болмауы, берешек пен қаржылық міндеттемелерді негізсіз көрсету, қорлар мен негізгі құралдардың күнсыздану фактілерін көрсетпеу бөлігінде бұзушылықтар орын алуда, бұл бюджеттік бағдарламалар әкімшілері мен бюджеттік бағдарламалар тарапынан қателермен жұмыстың жоқтығын, қаржылық және бухгалтерлік тәртіптің төмендігін көрсетеді. Мысалы, Астана қаласының Қоршаған ортаны қорғау және табиғат пайдалану басқармасы бойынша аяқталмаған құрылыс нысандары бойынша тиісті ресімделген бастапқы құжаттардың және 33,5 млрд. теңгеге жобалау-сметалық құжаттамалардың болмауы фактісі атап өтілді.

Сонымен қатар, шоғырландырылған қаржылық есептілік бойынша қаржылық бұзушылықтардың төмендеуі байқалады. Егер 2020 жылғы алғашқы Тексеру басталғаннан бері олар 1 трлн. теңгеден астам болса, 2021 жылы – 57,5 млрд. теңге, 2022 жылы – 56,8 млрд. теңге, 2023 жылы қаржылық бұзушылықтар 39,9 млрд. тең-

гені құрады.

– Сіздің ойыңызша, мұндай бұзушылықтардың себебі неде және сіздің тарапыңыздан қандай шаралар қабылданды?

– Аудит қорытындылары нормативтік-құқықтық актілердің өзгеруіне жауапты тұлғалардың жедел ден қоюының жеткіліксіздігі, заңнаманы білмеуі, мемлекет қаражаты мен активтерінің пайдаланылуын бақылаудың жеткіліксіздігі, сондай-ақ туындайтын салалық проблемаларды кешенді талдаудың болмауы салдарынан бұзушылықтарға жол берілетінін көрсетеді.

Біздің бұзушылықтарды жоюға ден қою шараларымыз аудит объектілеріне нұсқамалар жіберу болып табылады, сондықтан 2023 жылы аудит объектілеріне 55 нұсқама жолданды.

Сондай-ақ Тексеру комиссиясының құзыреті шеңберінде жалпы сомасы 6,1 млн. теңгеге әкімшілік айыппұл салу туралы 34 қаулы шығарылды.

Бұдан басқа, Тексеру комиссиясы жүргізген аудит қорытындысы бойынша уәкілетті органдарға жалпы сомасы 8,7 млн. теңгеге әкімшілік айыппұл салу туралы 136 қаулы шығарды.

Егер біз сыбайлас жемқорлық белгілері байқалатын фактілерді анықтасақ, онда материалдарды дереу құқық қорғау органдарына жібереміз.

– Бюджет қаражатын пайдаланудың тиімділігін арттыру үшін елорданың жергілікті атқарушы органдарына не істеу керек деп ойлайсыз?

– Тексеру комиссиясы жыл сайын жүргізілген аудиторлық іс-шараларды ескере отырып, жылдық есеп және бюджеттің атқарылуы туралы ағымдағы бағалау шеңберінде бюджеттік бағдарламалар әкімшілеріне, бюджетті жоспарлау және атқару жөніндегі уәкілетті органдарға бюджет қаражатын игермеу себептеріне сапалы мониторинг жүргізу, бюджеттік қаражаттың игерілуінің

ықтимал тәуекелдерін анықтау, бюджеттің сапалы атқарылуы жөнінде тиісті шаралар қабылдай отырып, ұсынымдар береді. Бюджеттік бағдарламалардың нәтижелілік көрсеткіштерін анықтау, сондай-ақ жүйелік бұзушылықтар мен кемшіліктерді талдау, аудиторлық іс-шаралардың қорытындысы және оларды одан әрі болдырмау жөніндегі шаралар бойынша анықталды.

Осылайша, Тексеру комиссиясы тұтастай алғанда бюджеттің атқарылу тиімділігін арттыру мақсатында аудит объектілеріне жеткілікті негізделген ұсынымдар, олардың қалай орындалатыны туралы мәселе ұсынады.

Сондықтан да, менің ойымша, жергілікті атқарушы органдар осы бағыттағы бақылауды күшейтіп, олардың орындалуына жауапкершілікпен қарау керек.

– Ал сіздің орган Жоғары аудиторлық палатасымен, елорда мәслихатымен қалай қарым-қатынас жасайды?

– Өзара іс-қимыл шеңберінде Жоғары аудиторлық палата тарапынан мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау саласында әдіснамалық басшылық пен қолдау шаралары жүзеге асырылады, оқыту бағдарламалары, мемлекеттік аудит қағидалары мен стандарттарын сақтау саласындағы түсіндіру семинар-кеңестері іске асырылады, бұл Тексеру комиссиясы қызметінің тиімділігіне оң әсер етеді.

Жыл сайын мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының Үйлестіру кеңесі шеңберінде Қазақстан Республикасының Жоғары аудиторлық палатасы Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігімен және Тексеру комиссияларының төрағаларымен бірлесіп, мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау саласында қордаланған проблемаларды және оларды шешу жолдарын талқылайды.

Тексеру комиссиясы Жоғары аудиторлық палатасымен және Астана қаласы бойынша Ішкі мемлекеттік аудит департаментімен аудит объектілерінің қайталануын болдырмау мақсатында мемлекеттік аудит объектілерінің Тізбесін келіседі.

Бұдан басқа, аудиторлық іс-шаралардың барлық қорытындылары мен материалдары аудит жүргізу және мемлекеттік аудит органдарымен және объектілерімен ақпарат алмасу кезінде басқару процесін оңтайландыру мақсатында мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау жөніндегі Бірыңғай дерекқорды толтыру үшін Жоғары аудиторлық палатаға жіберіледі.

2023 жыл ішінде Тексеру комиссиясы аудиторлық іс-шаралардың қорытындылары бойынша орталық мемлекеттік органдарға оққылықтар мен қайшылықтарды жоюға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының бюджет және өзге де заңнамаларын жетілдіруге қатысты 39 ұсыным жолдады, оның ішінде 27 ұсыным жұмысқа қабылданды.

Астана қаласының мәслихатымен өзара іс-қимылға қатысты Тексеру комиссиясы елордалық мәслихатқа бюджеттің атқарылуы жөніндегі жылдық есепке қорытынды ұсынады, сондай-ақ мәслихат депутаттары аудиторлық іс-шаралардың қорытындылары бойынша өткізілетін барлық отырыстарға шақырады.

Бұдан басқа, Тексеру комиссиясы мәслихаттың барлық тұрақты комиссияларына, сессияларына және басқа да іс-шараларға қатысады.

бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің бухгалтерлік қызметтері үшін есепке алу мен қаржылық есептілікті жүргізудің дұрыстығы және әсіресе, жүйелі түрде қайталанатын бұзушылықтардың алдын алу бойынша семинарлар өткізеді.

Бұдан басқа, әрбір аудиторлық іс-шараның қорытындысы бойынша біз орталық мемлекеттік органдарға Қазақстан Республикасының бюджет және өзге де заңнамасын жетілдіруге ұсыныстар жолдаймыз.

– Сіз 2023 жылдың қорытындысы бойынша бюджеттің атқарылуына қандай баға бересіз?

– Жалпы, Тексеру комиссиясы 2023 қаржы жылы елорда бюджетінің жоспарлы параметрлеріне қол жеткізілгенін атап өтеді.

Бюджетке түсетін түсімдер 2022 жылмен салыстырғанда 31%-ға өсті, 1 трлн 214,1 млрд. теңгені құрады.

Енгізілген нақтылаулар мен түзетулер нәтижесінде бюджет шығыстары 1 трлн. 247 млрд. теңгені құрады. Бұл ретте орындау 99,5%, шығыстар 5,8 млрд. теңгеге орындалмады, бұл 2022 жылғы көрсеткіштен (2022 жыл – 98,3%) едәуір жақсы.

Әрине, бюджетті игеру көрсеткіші жақсарды, алайда Тексе-

басқалар.

Осы фактілердің барлығы бюджет қаражатын тиімсіз пайдалануға алып келген, сондай-ақ бюджеттің игерілуіне тәуекелдерін дер кезінде талдау, бюджеттің сапалы атқарылуын қамтамасыз ету бойынша бюджеттік бағдарламалар әкімшілері тарапынан тиісті шаралар қолданылмауды және шығыстарды жоспарлаудың бірізділігінің жоқтығын көрсетеді.

– Аудиторлық іс-шараларды жоспарлау кезінде сіз көрсеткен жағымсыз жайттар ескеріле ме және бұл жағдайда негізге не алынады?

– Біріншіден, Тексеру комиссиясы жыл сайын тәуекелдерді басқару жүйесі шеңберінде бекітілген әдістеме бойынша аудит объектілерінің тәуекелдеріне талдау және бағалау жүргізеді, олардың негізінде болашақта нысандардың мемлекеттік аудит объектілерінің Тізбесіне енгізу туралы шешім қабылданатын факторлар анықталады. Тәуекелдің негізгі факторлары ретінде біз, мысалы, бөлінген қаржыландырудың едәуір көлемін, есепті кезеңде шығыстардың орындалмауын, қаражатты пайдалану нәтижесіне қол жеткізілуінің, аудит объектілері қызметінің

лық іс-шараның қорытындысы бойынша анықталған қаржылық бұзушылықтардың жалпы сомасы 70,9 млрд. теңгені, тиімсіз пайдаланылған бюджет қаражаты мен мемлекет активтерінің көлемі 69,6 млрд. теңгені, тиімсіз жоспарлау 41,5 млрд. теңгені құрады.

Қаржылық бұзушылықтар көлемінің 66 млрд. теңгесі қалпына келтірілуге тиіс, оның 64,9 млрд. теңгесі қалпына келтірілді (98,3%), бюджетке 1,5 млрд. теңге өтелуге тиіс,

10 | ТЕЛЕБАҒДАРЛАМА

№85 (4673) 18/07/2024 Бейсенбі

ДҮЙСЕНБІ

22 ШІЛДЕ

6:00 Әнұран
6:05 «Шебер».
6:30 «Інжу-маржан».
7:00 «Ауылдастар».
7:35 «Технократтар талқысы».
8:20 «Мадагаскар: сүйкімді төлдер».
9:00 «ТАНШОЛПАН».
10:00 АҚПАРАТ
10:10 «Зейнеп». Телехикая.
12:10 «ТАТУ-ТӘТТИ». Реалити шоу
13:50 «Сырғалым». Телехикая.
15:00 АҚПАРАТ
15:15 «Сырғалым». Телехикая. (жалғасы)
15:55 «Әйел әлемі».
16:30 «Қызық екен...».
17:15 «МАДАГАСКАР: СҮЙКІМДІ ТӨЛДЕР».
18:00 «ЗЕЙНЕП». Телехикая.
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «Құдаша қыз». Телехикая.
22:15 «ӨГЕЙ ӨМІР». Телехикая.
23:40 «Көңіл толқыны»
0:20 «Сана».
1:25 «Тату-тәтті». Реалити шоу
2:55 «Әйел әлемі».
3:25 «Інжу-маржан».
4:15 «Сана».

5:00 КИНО. «КҮШІН ҚҰДА»
6:30 МЕЛОДРАМА. «АЛОХА»
8:00 «COVER SHOW»
10:00 МУЛЬТФИЛЬМ. «КОРОЛЬ-СЛОН»
11:15 ТЕЛЕХИКАЯ. «ФАТМАГҮЛ»
14:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН»
15:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «ӨЗ ҮЙІМ»
16:00 «НЕБЕСА ПОДОЖДУТ»
18:00 НОВОСТИ
18:20 ТЕЛЕХИКАЯ. «ФАТМАГҮЛ»
19:00 ЖАҢАЛЫҚТАР
19:20 ТЕЛЕХИКАЯ. «ФАТМАГҮЛ»
21:15 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН»
22:30 «НЕБЕСА ПОДОЖДУТ»

06.00 «Ене» үнді телехикаясы
06.45 «Маша и медведь» Мультсериал
09.00 «Осман 5» түрік телехикаясы
10.20 «Адақсан сезім» үнді телехикаясы
11.40 «Күйеу бала» телехикаясы
13.40 «Көкжалдар әміршісі» телехикаясы
14.40 «Склифосовский 10» телесериал
16.50 «Гражданин Никто» телесериал
19.00 «Нюхач» телесериал
20.00 «Astanatimes»
20.30 «Саке» телесериал
21.00 «Осман 5» түрік телехикаясы
21.55 «Адақсан сезім» үнді телехикаясы
23.15 «Көкжалдар әміршісі» телехикаясы
00.00 «Нюхач» телесериал
01.20 «Гражданин Никто» телесериал

6:00 «КЕШКІ КЕЗДЕСУ» бағдарламасы
7:00 «П@УТИНА» бағдарламасы
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:15 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
11:05 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:55 Фильм «ТЕТЯ КЛАВА ФОН ГЕТТЕН»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:25 «ҚАЙМАҚ» бағдарламасы
15:00 «KÖREMİZ» бағдарламасы
15:55 «БЕЙКҮНӘ» телехикаясы
16:40 «С КЕМ ПОВЕДЕШЬСЯ...»
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMİZ» бағдарламасы
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 «ЗАПОВЕДНЫЙ СПЕЦНАЗ».
0:15 «ДВА БЕРЕГА».
1:15 «РОДСТВЕННЫЙ ОБМЕН».
2:25 «П@УТИНА» бағдарламасы
3:40 «КЕШКІ КЕЗДЕСУ» бағдарламасы

7:05 «ӘНИМ СЕН ЕДІҢ»
8:05 «ТОҒЖАН», отандық телехикая.
11:05 «ЮМОРИНА», шоу-программа
13:35 «БЫЛО ДЕЛО»
«КОМАНДА»
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ», ток-шоу
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:35 «КАТИНА ЛЮБОВЬ», мелодрама.
1:35 «КОМАНДА», остросюжетный детектив
3:45 «БЫЛО ДЕЛО» (қайталау)
4:30 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ» (қайталау)
5:15 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)

06:00 Әзіл студия
07:00 Ризамын (жаңа)
07:30 TikTok show
08:00 Time Vine
08:30 Мультсериал «Маша и медведь»
09:30 «Әмірші әйел» телехикаясы
12:40 «Ип Ман и четыре царя» (қайталау)
14:40 «Белгісіз батырлар» (қайталау)
17:00 «Земное ядро»
20:00 Информбюро (рус/каз)
21:00 «Клин клином»
23:00 «Әмірші әйел» телехикаясы
01:40 «31 әзіл»
02:30 Time Vine
02:50 TikTok show
03:20 What's up?
04:00 Әзіл студия
04:20 1001 Әзіл
04:30 BALA BATTLE
05:00 What's up?
05:20 Ризамын

6:00 Әнұран
6:02 «Q-eli»
7:00 «Алданған арман-2» Телехикая.
8:00 «СИННИЙ ТРАКТОР». Мультсериал
9:00 «Зың-зың Күлпаш»
10:00 «Великопленный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей, 2018)
16:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
18:00 ТУСАУКЕСЕР! «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЛЕНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «Алданған арман-2» Телехикая. (Түркия, 2024 ж.)
1:00 «Өсекшілер» Телехикая.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехикая. (Түркия, 2021 ж.)
5:00 «Құтты қоңақ» Бағдарлама

07.00 «Разминка» (каз/рус)
07.15 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
07.35 «INSTA LIKE» (каз.)
08.00 Телехикая «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09.00 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
09.40 «ГДЕ УОЛЛИ?» (мультсериал)
10.30 Шоу «НА НОЖАХ»
11.40 ШОУ «ОДНАЖДЫ В РОССИИ»
12.50 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
14.00 Телехикая «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
16.10 Телехикая «Ауылдастар» (каз.)
17.20 «INSTA TV» (каз.)
17.40 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
18.50 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
19.30 Сериал «ГАДАЛКА» (детективная драма, Михаил Пореченков, Екатерина Олькина, Василий Бочкарёв)
20.30 «ДЕЛО ХРАБРЫХ» (драма, Джош Бролин, Тейор Китч, Джефф Бриджес)
23.00 «ДЕНЬ СПАСЕНИЯ ЗЕМЛИ» (фантастический боевик, Цзян Чао, Лин Сяо)
01.30 Телехикая «СҮЙКІТІМ» (каз.)
02.25 «Қызық Live» (каз.)
03.05 «ОПМАЙ, ОПМАЙ» (каз.)
03.45 «INSTA TV» (каз.)
04.10 – 05.00 «Екі езу» (каз.)

СЕЙСЕНБІ

23 ШІЛДЕ

6:00 Әнұран
6:05 «Шебер».
7:00 «Ауылдастар».
7:35 «Технократтар талқысы».
8:20 «Мадагаскар: сүйкімді төлдер».
9:00 «ТАНШОЛПАН».
10:10 «Зейнеп». Телехикая.
12:10 «ТАТУ-ТӘТТИ». Реалити шоу
13:50 «Сырғалым». Телехикая.
15:00 АҚПАРАТ
15:15 «Сырғалым». Телехикая. (жалғасы)
15:55 «Соңғы көшпенділер».
16:30 «Қызық екен...».
17:15 «МАДАГАСКАР». Мультхикая.
18:00 «ЗЕЙНЕП». Телехикая.
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «Құдаша қыз». Телехикая.
22:15 «ӨГЕЙ ӨМІР». Телехикая.
23:50 «Көңіл толқыны»
0:30 «Сана».
1:35 «Тату-тәтті». Реалити шоу
3:05 «Технократтар талқысы».
3:50 «Соңғы көшпенділер».
4:10 «Шебер».

5:00 «КІМ МЫҚТЫ?»
6:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «ПӘЛЕНШЕЕВТЕР 2»
8:00 «COVER SHOW»
10:00 «ОЙТАЛҚЫ»
10:30 «ПРИКЛЮЧЕНИЯ МОЛИ»
11:15 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН»
14:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН»
15:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «ӨЗ ҮЙІМ»
16:00 ТЕЛЕСЕРИАЛ. «НЕБЕСА ПОДОЖДУТ»
18:00 НОВОСТИ
18:20 ТЕЛЕХИКАЯ. «ФАТМАГҮЛ»
19:00 ЖАҢАЛЫҚТАР
19:20 ТЕЛЕХИКАЯ. «ФАТМАГҮЛ»
21:15 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН»
22:30 ТЕЛЕСЕРИАЛ. «НЕБЕСА ПОДОЖДУТ»

06.00 «Ене» үнді телехикаясы
06.45 «Маша и медведь» Мультсериал
09.00 «Осман 5» түрік телехикаясы
10.20 «Адақсан сезім» үнді телехикаясы
12.00 «Ең мықты»
12.40 «Күйеу бала» телехикаясы
13.40 «Көкжалдар әміршісі» телехикаясы
14.40 «Склифосовский 10» телесериал
15.00 «Гражданин Никто» телесериал
19.00 «Нюхач» телесериал
20.00 «Astanatimes»
20.30 «Саке» телесериал
21.00 «Осман 5» түрік телехикаясы
21.55 «Адақсан сезім» үнді телехикаясы
23.15 «Көкжалдар әміршісі» телехикаясы
00.00 «Нюхач» телесериал
01.20 «Гражданин Никто» телесериал

6:00 «КЕШКІ КЕЗДЕСУ» бағдарламасы
7:00 «П@УТИНА» бағдарламасы
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:15 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
11:05 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:55 «МЕСТО ПОД СОЛНЦЕМ».
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:25 «ҚАЙМАҚ» бағдарламасы
15:00 «KÖREMİZ» бағдарламасы
15:55 «БЕЙКҮНӘ» телехикаясы
16:40 «С КЕМ ПОВЕДЕШЬСЯ...»
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMİZ» бағдарламасы
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 «ЗАПОВЕДНЫЙ СПЕЦНАЗ».
0:15 «ДВА БЕРЕГА».
1:15 «РОДСТВЕННЫЙ ОБМЕН».
2:25 «П@УТИНА» бағдарламасы
3:10 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
3:40 «КЕШКІ КЕЗДЕСУ» бағдарламасы
4:40 «ҚАЙМАҚ» бағдарламасы

7:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)
7:30 «ТОҒЖАН», отандық телехикая.
9:05 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ (қайталау)
9:40 «БЫЛО ДЕЛО»
11:40 «КАТИНА ЛЮБОВЬ»
16:10 «КОМАНДА»
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ», ток-шоу
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:35 «КАТИНА ЛЮБОВЬ», мелодрама.
1:35 «КОМАНДА»
3:05 «БЫЛО ДЕЛО» (қайталау)
3:50 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ» (қайталау)
4:35 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)
5:00 «ТОҒЖАН»

06:00 Әзіл студия
07:00 Информбюро (рус/каз)
08:00 Мультсериал «Маша и медведь»
09:00 «Әмірші әйел» телехикаясы
12:00 «Чужие» (қайталау)
14:50 КИНО. Премьера! Крис Пратт в фантастическом боевике «Война будущего» (қайталау)
17:50 КИНО. Джеки Чан в боевике «Сердце дракона»
20:00 Информбюро (рус/каз)
21:00 КИНО. Ромэн Дюрис в фантастическом триллере «Дыши во мгле»
23:00 «Әмірші әйел» телехикаясы (қайталау)
01:40 «31 әзіл»
02:30 Time Vine
02:50 TikTok show
03:20 What's up?
04:00 Әзіл студия
04:20 1001 Әзіл
04:30 BALA BATTLE
05:00 What's up?
05:20 Ризамын

6:00 Әнұран
6:02 «Q-eli»
6:40 «Алданған арман-2» Телехикая.
7:40 ТУСАУКЕСЕР! «АНАНДИ-2».
10:00 «Великопленный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей, 2018)
16:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
18:00 ТУСАУКЕСЕР! «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЛЕНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ» Телесериал. (Ресей, 2019)
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехикая. (Түркия, 2024 ж.)
1:00 «Өсекшілер» Телехикая.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехикая. (Түркия, 2021 ж.)
5:00 «Құтты қоңақ» Бағдарлама

07.00 «Разминка» (каз/рус)
07.15 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
07.35 «INSTA LIKE» (каз.)
08.00 Телехикая «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09.00 «Екі езу» (каз.)
09.40 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ»
10.30 Шоу «НА НОЖАХ»
11.40 Сериал «ГАДАЛКА»
12.50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14.00 Телехикая «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
16.10 Телехикая «Ауылдастар» (каз.)
17.20 «INSTA TV» (каз.)
17.40 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
18.50 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
19.30 Сериал «ГАДАЛКА»
20.30 «ТИХОЕ МЕСТО»
22.20 «КЛАДБИЩЕ ДОМАШНИХ ЖИВОТНЫХ: КРОВНЫЕ УЗЫ»
01.00 Телехикая «СҮЙКІТІМ» (каз.)
01.55 «Қызық Live» (каз.)
02.35 «ОПМАЙ, ОПМАЙ» (каз.)
03.15 «INSTA TV» (каз.)
04.00 – 05.00 «Екі езу» (каз.)

СӘРСЕНБІ

24 ШІЛДЕ

6:00 ӘНУРАН
6:05 «ШЕБЕР».
6:30 АҚПАРАТ
7:00 «АУЫЛДАСТАР».
7:35 «ТЕХНОКРАТТАР ТАЛҚЫСЫ».
8:20 «МАДАГАСКАР». МУЛЬТХИКАЯ.
9:00 «ТАНШОЛПАН».
10:00 АҚПАРАТ
10:10 «ЗЕЙНЕП». ТЕЛЕХИКАЯ.
12:10 «ТАТУ-ТӘТТИ». РЕАЛИТИ ШОУ
13:50 «СЫРҒАЛЫМ». ТЕЛЕХИКАЯ.
15:00 АҚПАРАТ
15:15 «СЫРҒАЛЫМ». ТЕЛЕХИКАЯ.
15:55 «СОҢҒЫ КӨШПЕНДІЛЕР».
16:10 «КОМАНДА»
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ», ТОК-ШОУ
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:35 «КАТИНА ЛЮБОВЬ»
1:35 «КОМАНДА»
3:05 «БЫЛО ДЕЛО» (ҚАЙТАЛАУ)
3:50 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ» (ҚАЙТАЛАУ)
4:35 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
5:00 «ТОҒЖАН»

5:00 «КІМ МЫҚТЫ?»
6:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «ПӘЛЕНШЕЕВТЕР 2»
8:00 «COVER SHOW»
10:00 «НЕОСЕТЬ»
10:20 МУЛЬТХИКАЯ. «РЭЙ БАСТАҒАН ҚҰТҚАРУШЫЛАР»
11:15 ТЕЛЕХИКАЯ. «ФАТМАГҮЛ»
14:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН»
15:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «ӨЗ ҮЙІМ»
16:00 ТЕЛЕСЕРИАЛ. «ХОЛОДНЫЕ БЕРЕГА»
18:00 НОВОСТИ
18:20 ТЕЛЕХИКАЯ. «ФАТМАГҮЛ»
19:00 ЖАҢАЛЫҚТАР
19:20 ТЕЛЕХИКАЯ. «ФАТМАГҮЛ»
19:50 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН»
21:15 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН»
22:30 ТЕЛЕСЕРИАЛ. «ХОЛОДНЫЕ БЕРЕГА»

06.00 «ЕНЕ» ҮНДІ ТЕЛЕХИКАЯСЫ
06.45 «МАША И МЕДВЕДЬ»
09.00 «ОСМАН 5» ТҮРІК ТЕЛЕХИКАЯСЫ
10.20 «АДАСҚАН СЕЗІМ»
12.00 «ЕҢ МЫҚТЫ»
12.40 «КҮЙЕУ БАЛА» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
13.40 «КӨКЖАЛДАР ӘМІРШІСІ»
14.40 «СКЛИФОСОВСКИЙ 10»
16.50 «ГРАЖДАНИН НИКТО»
19.00 «НЮХАЧ» ТЕЛЕСЕРИАЛ
20.00 «ASTANATIMES»
20.30 «САКЕ» ТЕЛЕСЕРИАЛ
21.00 «ОСМАН 5» ТҮРІК ТЕЛЕХИКАЯСЫ
21.55 «АДАСҚАН СЕЗІМ»
23.15 «КӨКЖАЛДАР ӘМІРШІСІ»
00.00 «НЮХАЧ» ТЕЛЕСЕРИАЛ
01.20 «ГРАЖДАНИН НИКТО»

6:00 «КЕШКІ КЕЗДЕСУ» БАҒДАРЛАМАСЫ
7:00 «П@УТИНА» БАҒДАРЛАМАСЫ
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:15 «ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
11:05 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:55 «МЕСТО ПОД СОЛНЦЕМ».
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:25 «ҚАЙМАҚ» БАҒДАРЛАМАСЫ
15:00 «KÖREMİZ» БАҒДАРЛАМАСЫ
15:55 «БЕЙКҮНӘ» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
16:40 «С КЕМ ПОВЕДЕШЬСЯ...»
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMİZ» БАҒДАРЛАМАСЫ
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 «ЗАПОВЕДНЫЙ СПЕЦНАЗ».
0:15 «ДВА БЕРЕГА».
1:15 «РОДСТВЕННЫЙ ОБМЕН».
2:25 «П@УТИНА» БАҒДАРЛАМАСЫ
3:40 «КЕШКІ КЕЗДЕСУ» БАҒДАРЛАМАСЫ
4:40 «ҚАЙМАҚ» БАҒДАРЛАМАСЫ

7:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
7:30 «ТОҒЖАН», ОТАҢДЫҚ
9:05 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ (ҚАЙТАЛАУ)
9:40 «БЫЛО ДЕЛО»
11:40 «КАТИНА ЛЮБОВЬ»
16:10 «КОМАНДА»
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ», ТОК-ШОУ
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:35 «КАТИНА ЛЮБОВЬ»
1:35 «КОМАНДА»
3:05 «БЫЛО ДЕЛО» (ҚАЙТАЛАУ)
3:50 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ» (ҚАЙТАЛАУ)
4:35 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
5:00 «ТОҒЖАН»

06:00 ӘЗІЛ СТУДИО
07:00 ИНФОРМБЮРО (РУС/КАЗ)
08:00 ТIKТОК SHOW
08:30 МУЛЬТСЕРИАЛ «МАША И МЕДВЕДЬ»
09:30 «ӘМІРШІ ӘЙЕЛ» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
12:30 КИНО. ААРОН ЭХКАРТ В ФАНТАСТИЧЕСКОМ БОЕВИКЕ «ЗЕМНОЕ ЯДРО» (ҚАЙТАЛАУ)
15:30 КИНО. БРЮС УИЛЛИС В БОЕВИКЕ «КЛИН КЛИНОМ» (ҚАЙТАЛАУ)
17:40 КИНО. ДЖЕКИ ЧАН В БОЕВИКЕ «БЛИЗНЕЦЫ-ДРАКОНЫ»
20:00 ИНФОРМБЮРО (РУС/КАЗ)
21:00 КИНО. ЛИАМ НИСОН В БОЕВИКЕ «СХВАТКА»
23:40 «ӘМІРШІ ӘЙЕЛ» ТЕЛЕХИКАЯС (ҚАЙТАЛАУ)
02:10 «31 ӘЗІЛ»
02:30 TIME VINE
02:50 TIKТОK SHOW
03:20 WHAT'S UP?
04:00 ӘЗІЛ СТУДИО
04:20 1001 ӘЗІЛ
04:30 BALA BATTLE
05:00 WHAT'S UP?
05:20 РИЗАМИН

6:00 Әнұран
6:02 «Q-eli»
6:40 «Алданған арман-2» Телехикая.
7:40 «АНАНДИ-2». Телехикая.
10:00 «Великопленный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей, 2018)
16:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
18:00 ТУСАУКЕСЕР! «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЛЕНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»

0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехикая.
1:00 «Өсекшілер» Телехикая.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехикая. (Түркия, 2021 ж.)
5:00 «Құтты қоңақ» Бағдарлама

07.00 «Разминка» (каз/рус)
07.15 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
07.35 «INSTA LIKE» (каз.)
08.00 Телехикая «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09.00 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
09.40 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ»
10.30 Шоу «НА НОЖАХ»
11.40 Сериал «ГАДАЛКА»
12.50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14.00 Телехикая «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
16.10 Телехикая «Ауылдастар» (каз.)
17.20 «INSTA TV» (каз.)
17.40 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
18.50 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
19.30 Сериал «ГАДАЛКА»
20.30 «ЭКИПАЖ» (драматический триллер, Дензел Вашингтон, Дон Чидл)
23.00 «ПОСТИТЕЛЬ»
01.30 Телехикая «СҮЙКІТІМ» (каз.)
02.25 «Қызық Live» (каз.)
03.05 «ОПМАЙ, ОПМАЙ» (каз.)
03.45 «INSTA TV» (каз.)
04.10 – 05.00 «Екі езу» (каз.)

БЕЙСЕНБІ

25 ШІЛДЕ

6:00 Әнұран
6:05 «Шебер».
6:30 АҚПАРАТ
7:00 «Ауылдастар».
7:35 «Технократтар талқысы».
8:20 «Мадагаскар: сүйкімді төлдер».
9:00 «ТАНШОЛПАН».
10:00 АҚПАРАТ
10:10 «Зейнеп». Телехикая.
12:10 «ТАТУ-ТӘТТИ». Реалити шоу
13:50 «Сырғалым». Телехикая.
15:00 АҚПАРАТ
15:15 «Сырғалым». Телехикая.
15:55 «Соңғы көшпенділер».
16:25 «Қызық екен...».
17:15 «МАДАГАСКАР: СҮЙКІМДІ ТӨЛДЕР».
18:00 «ЗЕЙНЕП». Телехикая.
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «Құдаша қыз». Телехикая.
22:15 «ӨГЕЙ ӨМІР». Телехикая.
23:10 «ОЛИМПИАДА ҚАРСАҢЫНДА».
23:25 АҚПАРАТ
23:55 «Көңіл толқыны»
0:35 «Сана».
1:40 «Тату-тәтті». Реалити шоу
3:10 «Технократтар талқысы».
3:55 «Соңғы көшпенділер».
4:25 «Сана».

5:00 «Кім мықты?»
6:00 Телехикая. «Пәленшеевтер 3»
6:00 «Cover show»
10:00 «Президентский резерв»
10:30 Мультсериал. «Приключения Моли»
11:15 Телехикая. «Фатмагүл»
14:00 Телехикая. «Келінжан»
15:00 Телехикая. «Холодные берега»
16:00 Новости
18:20 Телехикая. «Фатмагүл»
19:00 Жаңалықтар
19:20 Телехикая. «Фатмагүл»
21:15 Телехикая. «Келінжан»
22:30 Телесериал. «Холодные берега»

06.00 «Ене» үнді телехикаясы
06.45 «Маша и медведь» Мультсериал
09.00 «Осман 5» түрік телехикаясы
10.20 «Адақсан сезім» үнді телехикаясы
12.00 «Ең мықты»
12.40 «Күйеу бала» телехикаясы
13.40 «Көкжалдар әміршісі» телехикаясы

7

6:00 «КЕШКІ КЕЗДЕСУ» Бағдарламасы
7:00 «П@УТИНА» бағдарламасы
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:15 «ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
11:05 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:55 «МЕСТО ПОД СОЛНЦЕМ»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:25 «ҚАЙМАҚ» бағдарламасы
15:00 «KÖREMİZ» бағдарламасы
15:55 «БЕЙКУНӘ» телехикасы
16:40 «ДИЕТА № 0»
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMİZ» бағдарламасы
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 «ЗАПОВЕДНЫЙ СПЕЦНАЗ»
0:15 «ДВА БЕРЕГА»
1:15 «РОДСТВЕННЫЙ ОБМЕН»
2:25 «П@УТИНА» бағдарламасы
3:40 «КЕШКІ КЕЗДЕСУ» бағдарламасы
4:40 «ҚАЙМАҚ» бағдарламасы

КТК

7:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)
7:30 «ТОҒЖАН», отандық телехика
9:05 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ (қайталау)
9:40 «БЫЛО ДЕЛО»
11:40 «КАТИНА ЛЮБОВЬ»
16:10 «КОМАНДА»
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ», ток-шоу
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:35 «КАТИНА ЛЮБОВЬ», мелодрама.
1:35 «КОМАНДА»
3:05 «БЫЛО ДЕЛО» (қайталау)
3:50 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ» (қайталау)
4:35 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)
5:00 «ТОҒЖАН»

31

06:00 Әзіл студия
07:00 Информбюро (рус/каз)
09:00 Time Vine
08:30 Мультсериал «Маша и медведь»
09:30 «Әмірші әйел» телехикасы
12:30 TikTok show
12:50 «Дыши во мгле» (қайталау)
14:50 «Сердце дракона» (қайталау)
17:10 «Каратель»
20:00 Информбюро (рус/каз)
21:00 «Ярость»
00:00 «Әмірші әйел» телехикасы
02:20 «31 эзіл»
02:40 Time Vine
03:00 TikTok show
03:20 What's up?
04:00 Әзіл студия
04:20 1001 Әзіл
04:30 BALA BATTLE
05:00 What's up?
05:20 Ризамын

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

НТК

07:00 «Разминка» (каз/рус)
07:15 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
07:35 «INSTA LIKE» (каз.)
08:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09:00 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
10:00 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ»
10:30 Шоу «НА НОЖАХ»
11:40 Сериал «ГАДАЛКА» (детективная драма, Михаил Пореченков, Екатерина Олькина, Василий Бочкарев)
12:50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ» (каз. Туркия, 2 серия)
16:10 Телехика «Ауылдастар» (каз.)
17:20 «INSTA TV» (каз.)
17:40 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
18:50 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
19:30 Сериал «ГАДАЛКА»
20:30 «БЕСКОНОЧНОСТЬ»
22:30 «ВИДЕОРЕГИСТРАТОР»
01:00 Телехика «СҮЙКІТІМ» (каз.)

01.55 «Қызық Live» (каз.)
02.35 «ОПМАЙ, ОПМАЙ» (каз.)
03.15 «INSTA TV» (каз.)
04.00 – 05.00 «Екі езу» (каз.)

ЖҰМА

26 ШІЛДЕ

QAZAQSTAN

6:00 Әнұран
6:05 «Шебер»
7:00 «Ауылдастар»
7:35 «Технократтар талқысы»
8:20 «Мадагаскар: сүйкімді төлдер»
9:00 «ТАՆՏՈՂՈՐԱՆ»
10:10 «Зейнеп». Телехика.
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ». Реалити шоу
13:50 «Сырғалым». Телехика.
15:00 АҚПАРАТ
15:15 «Сырғалым». Телехика. (жалғасы)
15:55 «Олимпиада қарсаңында»
16:20 «Қызық екен...»
17:15 «МАДАГАСКАР: СҮЙКІМДІ ТӨЛДЕР»
18:00 «ЗЕЙНЕП». Телехика.
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «Құдаша қыз». Телехика.
22:25 ПАРИЖ 2024. XXIII ЖАЗҒЫ ОЛИМПИАДА ОЙЫНДАРЫНЫҢ АШЫЛУ САЛТАНАТЫ. Тикелей эфир.
2:45 «Сана»
3:50 «Тату-тәтті». Реалити шоу

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей, 2018)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

НТК

07:00 «Разминка» (каз/рус)
07:15 «Екі езу» (каз.)
07:35 «INSTA LIKE» (каз.)
08:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09:00 «Екі езу» (каз.)
09:40 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ» (мультсериал)
10:30 Шоу «НА НОЖАХ»
11:40 Сериал «ГАДАЛКА»
12:50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ» (каз. Туркия, 2 серия)
16:10 Телехика «Ауылдастар» (каз.)
17:20 «INSTA TV» (каз.)
17:40 «INSTA LIKE» (каз.)
18:00 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
18:30 «П@УТИНА» (приключенческий боевик, Тейлор Лотнер, Лили Коллинз)
20:40 «НОСИТЕЛИ» (фантастический триллер, Крис Пайн, Пайпер Перабо)
22:20 «ПРОКЛЯТИЕ АННАБЕЛЬ 3» (фильм ужасов, Вера Фармига, Патрик Уилсон)
01:10 «ДОБЕЙСЯ УСПЕХА ИЛИ УМРИ» (комедийный фильм ужасов)
02:30 Телехика «СҮЙКІТІМ» (каз.)
03:25 «Қызық Live» (каз.)
04:05 «INSTA TV» (каз.)
04:25 – 05.00 «Екі езу» (каз.)

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

НТК

07:00 «Разминка» (каз/рус)
07:15 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
07:35 «INSTA LIKE» (каз.)
08:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09:00 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
10:00 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ»
10:30 Шоу «НА НОЖАХ»
11:40 Сериал «ГАДАЛКА» (детективная драма, Михаил Пореченков, Екатерина Олькина, Василий Бочкарев)
12:50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ» (каз. Туркия, 2 серия)
16:10 Телехика «Ауылдастар» (каз.)
17:20 «INSTA TV» (каз.)
17:40 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
18:50 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
19:30 Сериал «ГАДАЛКА»
20:30 «БЕСКОНОЧНОСТЬ»
22:30 «ВИДЕОРЕГИСТРАТОР»
01:00 Телехика «СҮЙКІТІМ» (каз.)

31

4:15 «ДАУ-ДАМАЙСЫЗ. КҮНДЕ» (қайталау)
5:00 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)
5:25 «ТОҒЖАН»

06:00 Әзіл студия
07:00 Информбюро (рус/каз)
08:00 Time Vine
08:30 Мультсериал «Маша и медведь»
09:00 «Әмірші әйел» телехикасы 9
12:00 «Близнецы-драконы» (қайталау)
14:30 «Каратель» (қайталау)
14:30 Информбюро (рус/каз)
21:00 «Чужой 4: Воскрешение»
23:30 «Әмірші әйел» телехикасы (қайталау)
02:10 «31 эзіл»
03:00 Time Vine
03:20 TikTok show
04:50 Әзіл студия
04:20 1001 Әзіл
04:30 BALA BATTLE
05:00 What's up?
05:20 Ризамын

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей, 2018)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

НТК

07:00 «Разминка» (каз/рус)
07:15 «Екі езу» (каз.)
07:35 «INSTA LIKE» (каз.)
08:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09:00 «Екі езу» (каз.)
09:40 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ» (мультсериал)
10:30 Шоу «НА НОЖАХ»
11:40 Сериал «ГАДАЛКА»
12:50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ» (каз. Туркия, 2 серия)
16:10 Телехика «Ауылдастар» (каз.)
17:20 «INSTA TV» (каз.)
17:40 «INSTA LIKE» (каз.)
18:00 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
18:30 «П@УТИНА» (приключенческий боевик, Тейлор Лотнер, Лили Коллинз)
20:40 «НОСИТЕЛИ» (фантастический триллер, Крис Пайн, Пайпер Перабо)
22:20 «ПРОКЛЯТИЕ АННАБЕЛЬ 3» (фильм ужасов, Вера Фармига, Патрик Уилсон)
01:10 «ДОБЕЙСЯ УСПЕХА ИЛИ УМРИ» (комедийный фильм ужасов)
02:30 Телехика «СҮЙКІТІМ» (каз.)
03:25 «Қызық Live» (каз.)
04:05 «INSTA TV» (каз.)
04:25 – 05.00 «Екі езу» (каз.)

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

НТК

07:00 «Разминка» (каз/рус)
07:15 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
07:35 «INSTA LIKE» (каз.)
08:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09:00 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
10:00 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ»
10:30 Шоу «НА НОЖАХ»
11:40 Сериал «ГАДАЛКА» (детективная драма, Михаил Пореченков, Екатерина Олькина, Василий Бочкарев)
12:50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ» (каз. Туркия, 2 серия)
16:10 Телехика «Ауылдастар» (каз.)
17:20 «INSTA TV» (каз.)
17:40 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
18:50 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
19:30 Сериал «ГАДАЛКА»
20:30 «БЕСКОНОЧНОСТЬ»
22:30 «ВИДЕОРЕГИСТРАТОР»
01:00 Телехика «СҮЙКІТІМ» (каз.)

ASTANA TV

5:00 «МӘРТЕБЕЛІ ӨНЕР»
6:30 «ЖЕТИ ҚАЗУНА»
8:00 КОНЦЕРТ. «БАЙЛАҢЫЗДАР»
10:00 МУЛЬТФИЛЬМ. «АСТРОБОЙ»
11:20 «ПРИКЛЮЧЕНИЯ МОЛИ»
12:00 ОЛИМПИАДА.
16:45 «КЕЛИНЖАН»
19:00 «БЕС ЖҮЛДЫЗ»
21:00 КИНО. «КЕЛИНКА ТОЖЕ ЧЕЛОВЕК»
23:00 ОЛИМПИАДА. «БОКС. 1/16 ФИНАЛА. ВЕЧЕРНЯЯ СЕССИЯ»
ПРЯМАЯ ТРАНСЛЯЦИЯ ИЗ ПАРИЖА

06:00 «Ене» үнді телехикасы
06:45 «Маша и медведь» Мультфильм
09:00 «Осман 5» түрік телехикасы
10:20 «Айтарым бар» тикелей эфир
11:35 «Адақсан сезім» үнді телехикасы
13:00 «3-у-у Мулпаш» телехикасы
15:20 «Жаңа мектеп» Худ.фильм
18:30 «Сәке» телесериал
21:00 «Осман 5» түрік телехикасы
21:55 «Адақсан сезім» үнді телехикасы
23:15 «Закалдованная Элла» Худ.фильм
01:20 «Көру керек!»

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей, 2018)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

НТК

07:00 «Разминка» (каз/рус)
07:15 «Екі езу» (каз.)
07:35 «INSTA LIKE» (каз.)
08:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09:00 «Екі езу» (каз.)
09:40 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ» (мультсериал)
10:30 Шоу «НА НОЖАХ»
11:40 Сериал «ГАДАЛКА»
12:50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ» (каз. Туркия, 2 серия)
16:10 Телехика «Ауылдастар» (каз.)
17:20 «INSTA TV» (каз.)
17:40 «INSTA LIKE» (каз.)
18:00 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
18:30 «П@УТИНА» (приключенческий боевик, Тейлор Лотнер, Лили Коллинз)
20:40 «НОСИТЕЛИ» (фантастический триллер, Крис Пайн, Пайпер Перабо)
22:20 «ПРОКЛЯТИЕ АННАБЕЛЬ 3» (фильм ужасов, Вера Фармига, Патрик Уилсон)
01:10 «ДОБЕЙСЯ УСПЕХА ИЛИ УМРИ» (комедийный фильм ужасов)
02:30 Телехика «СҮЙКІТІМ» (каз.)
03:25 «Қызық Live» (каз.)
04:05 «INSTA TV» (каз.)
04:25 – 05.00 «Екі езу» (каз.)

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

НТК

07:00 «Разминка» (каз/рус)
07:15 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
07:35 «INSTA LIKE» (каз.)
08:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09:00 Әзіл - күлкі бағдарламасы «Екі езу»
10:00 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ»
10:30 Шоу «НА НОЖАХ»
11:40 Сериал «ГАДАЛКА» (детективная драма, Михаил Пореченков, Екатерина Олькина, Василий Бочкарев)
12:50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ» (каз. Туркия, 2 серия)
16:10 Телехика «Ауылдастар» (каз.)
17:20 «INSTA TV» (каз.)
17:40 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
18:50 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
19:30 Сериал «ГАДАЛКА»
20:30 «БЕСКОНОЧНОСТЬ»
22:30 «ВИДЕОРЕГИСТРАТОР»
01:00 Телехика «СҮЙКІТІМ» (каз.)

НТК

07:00 «Екі езу» (каз.)
07:40 «Жұлдызды Weekend» (каз.)
08:30 «INSTA LIKE» (каз.)
09:30 «ЛЮК – ПУТЕШЕСТВЕННИК ВО ВРЕМЕНИ» (мультсериал)
10:30 «ПУШИСТЫЕ СПАСАТЕЛИ»
12:30 «ЗВЕРИНЫЕ БОИ»
14:30 «ПОГОНЯ» (приключенческий боевик, Тейлор Лотнер, Лили Коллинз)
17:10 «ЧЕЛОВЕК-ПАУК: НЕТ ПУТИ ДОМОЙ» (фантастический боевик, Том Холланд, Зенден, Джейми Фокс.)
20:00 «ТРИ ИКСА: МИРОВОЕ ГОСПОДСТВО» (боевик, Вин Дизель, Руби Роуз, Сэмюэл Л. Джексон)
22:00 «ХОРОШИЙ, ПЛОХОЙ, КОП!» (боевик, Джерард Батлер, Фрэнк Грилло)
00:50 «БЕЗУМЦЫ!» (фантастический триллер, Тимоти Олифант, Рада Митчелл)
02:20 «Қызық Live» (каз.)
03:00 «ТАВОО» (каз.)
04:40 – 05.00 «Екі езу» (каз.)

QAZAQSTAN

6:00 Әнұран
6:05 «Шебер»
7:00 «Дәуір даналары». Деректі фильм
7:50 «АЛТЫН ҚАҚПА»
8:35 «Сағындырған әндер-ай»
9:35 «Ақсауыт»
10:00 «Зейнеп». Телехика.
11:00 «ОЛИМПИАДА КҮНДЕЛІГІ»
11:15 «Жарқын жүздесу»
12:55 ПАРИЖ 2024. XXIII ЖАЗҒЫ ОЛИМПИАДА. ДЭЮДО.
17:05 «Күйеу бала». Телехика.
18:55 ПАРИЖ 2024. XXIII ЖАЗҒЫ ОЛИМПИАДА. ДЭЮДО. ФИНАЛ.
22:05 «ӨГЕЙ ӨМІР». Телехика.
23:10 «Шырақшы». Көркем фильм
0:45 «Дәуір даналары». Деректі фильм
1:30 «Күміс көмей»
2:15 «Ауылдастар»
4:45 «Ақсауыт»
3:05 «Алтын қақпа»
3:45 «Шебер»

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

НТК

07:00 «Разминка» (каз/рус)
07:15 «Екі езу» (каз.)
07:35 «INSTA LIKE» (каз.)
08:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ»
09:00 «Екі езу» (каз.)
09:40 «КУНГ-ФУ ПАНДА: ЛАПКИ СУДЬБЫ» (мультсериал)
10:30 Шоу «НА НОЖАХ»
11:40 Сериал «ГАДАЛКА»
12:50 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
14:00 Телехика «МЕЗГІЛСІЗ СЕЗІМ» (каз. Туркия, 2 серия)
16:10 Телехика «Ауылдастар» (каз.)
17:20 «INSTA TV» (каз.)
17:40 «INSTA LIKE» (каз.)
18:00 ШОУ «УРАЛЬСКИЕ ПЕЛЬМЕНИ»
18:30 «П@УТИНА» (приключенческий боевик, Тейлор Лотнер, Лили Коллинз)
20:40 «НОСИТЕЛИ» (фантастический триллер, Крис Пайн, Пайпер Перабо)
22:20 «ПРОКЛЯТИЕ АННАБЕЛЬ 3» (фильм ужасов, Вера Фармига, Патрик Уилсон)
01:10 «ДОБЕЙСЯ УСПЕХА ИЛИ УМРИ» (комедийный фильм ужасов)
02:30 Телехика «СҮЙКІТІМ» (каз.)
03:25 «Қызық Live» (каз.)
04:05 «INSTA TV» (каз.)
04:25 – 05.00 «Екі езу» (каз.)

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

КТК

7:05 «МЕРЕКЕЛІК КОНЦЕРТ», ойын-сауық бағдарламасы
7:30 «ШЫМКЕНТ-ШОУ» (қайталау)
10:20 «ЮМОРИНА», шоу-программа
13:00 «ПРИЗРАК», мелодрама (қайталау)
17:00 «МАХАББАТ ӘЛЕМІ»
20:00 «КЕЛ, ШЫРҚАЙЫҚ!», музыкалық халықтық-шоу
21:00 «КЕЛ, ШЫРҚАЙЫҚ!» (қайталау)
22:00 «БЫЛО ДЕЛО»
0:20 «ПЛЕННИКИ», остросюжетный детектив
1:45 «КЕЛ, ШЫРҚАЙЫҚ!» (қайталау)
3:25 «МАХАББАТ ӘЛЕМІ» (қайталау)

31

06:00 Әзіл студия
07:00 Мультсериал «Маша и медведь»
08:00 Ризамын
09:30 TikTok show
09:40 Time Vine
09:30 «Готвилл с Адель» (қайталау)
10:00 «Televiggo» прямая эфир
10:25 Анимационный фильм «Книга джунглей-2» (қайталау)
12:00 КИНО. Чарли Кокс, Мишель Файффер в фантастическом боевике «Робот по имени Чаппи» (қайталау)
15:00 КИНО. Дев Пател в фантастическом боевике «Робот по имени Чаппи» (қайталау)
17:50 КИНО. Ченнинг Татум в боевике «Штурм Белого дома» (қайталау)
20:50 КИНО. Премьера! Вигго Мортенсен, Колин Фаррелл в триллере «13 жизней»
00:00 КИНО. Сигурни Уивер в фантастическом боевике «Чужой 4: Воскрешение» (қайталау)
02:00 «31 эзіл»
02:40 Time Vine
03:00 TikTok show
03:20 1001 Әзіл
03:40 BALA BATTLE
04:00 What's up?
04:30 Әзіл студия
05:00 Ризамын

7

6:00 Әнұран
6:02 «Q-елі»
6:40 «Алданған арман-2» Телехика.
7:40 «Ананди-2». Телехика.
10:00 «Великопелный век. Хюррем».
12:00 «ДРУГИЕ» Телесериал. (Ресей)
14:00 «КУХНЯ» Телесериал. (Ресей)
16:00 «Зың-зың Күлпаш»
18:00 ТСАУКЕСЕРІ «АНАНДИ-2».
20:00 «ВЕЛИКОПЕЛНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
22:00 «ВСЁ МОГЛО БЫТЬ ИНАЧЕ»
0:00 «АЛДАНҒАН АРМАН-2» Телехика.
1:00 «Өсекшілер» Телехика.
2:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:00 «Тағдыр ойыны». Телехика.
5:00 «Құтты қонақ» Бағдарлама

КЕМЕЛ ЖІГІТ ҚАНДАЙ БОЛАДЫ?

Бурабай ұлттық паркіндегі «Жеті қазына» этно-ауылында «Кемел жігіт – күйеу бала» атты ұлттық зияткерлік курсы өтті. Курсты Астана қаласы әкімдігінің Дін істері жөніндегі басқармасы және Діндерді зерттеу орталығы бірлесіп ұйымдастырды.

Курстың мақсаты – жастар арасында ұлттық құндылық пен тарихи сананы жаңғыртып, қазақы болмыс пен салт-дәстүрді дәріптеу. Іс-шараның Астанадағы «Бәйтерек» монументінің алаңында өткен ашылу салтанатына Астана қаласы мәслихатының төрағасы Ерлан Каналимов қатысып, жастарды отансүйгіштік пен ауызбіршілікке, ел тарихы мен мәдениетін ұмытпауға, үлкендерді құрметтеп, кішілерге ізет білдіруге үндеді.

Тәрбиелік курста 60 бала қатысып, «Қобыланды батыр», «Алпамыс» және «Қабанбай батыр» топтарына бөлінді. Арнайы бағдарламаға сәйкес, курстың алғашқы күні «Қазақ тарихы және салт-дәстүрлер», «Ұлттық тәрбие мақал-мәтелдер», «Жігіттің үш жұрты» атты теориялық дәрістер өткізілді.

– Бұл іс-шараның жастарымызға берері мол. Курста ұлттық құндылықтарымыз дәріптеліп, балаларға салт-дәстүрлеріміздің мән-мағынасын түсіндіруге тырыстық. Өскелең ұрпақты отансүйгіштікке тәрбиелеуде де осындай іс-шаралар көбірек ұйымдастырылуы керек деп ойлаймын. Игі іс

жалғасын таба берсін, – деді «Қара шаңырақ» қоғамдық бірлестігінің директоры, этнограф Шәкен Тұрар.

Сонымен қатар, қатысушылар, мал сою, оны жіліктеу, тұздау, бас-сыйрақ үйіту әдістемесі, ет турау, табақ тарту сынды шеберлік сағаттарына қатысты. Жылқының қасиеттерімен, ат әбзелдерімен де танысып, атқа мініп, садақ атып үйренді.

Курс барысында өз саласының үздік мамандары «Ұлттық құндылықтардың мәні мен маңызы», «Күйеу баланың рөлі мен міндеттері» тақырыптарында семинар өткізеді. Дәріскерлер қазақ тарихындағы күйеу балаға деген сыйластық, күйеу баланың отбасындағы міндеттері, орны, қазіргі күні күйеу баланың ағайынмен қарым-қатынас жасаудағы кемшін тұстары, ұлттық құндылықтарды сақтауы жөнінде еркін талқы өткізді.

Курс қорытындыланған соң қатысушыларға сертификат, естелік-сыйлықтар мен жазушы Мұхтар Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясының төрт томдығы сыйға берілді.

СУРЕТШІЛЕР КАТАЛОГЫ ШЫҚТЫ

Ұлттық музейде «Дала кескіндемесі: рәміздер, бояулар, бейнелер» көрмесінің аясында отандық суретшілердің туындылары топтастырылған каталогтың тұсаукесері өтті.

Тұсаукесер рәсіміне Қазақстан Жазушылар одағы басшылығы, Ұлттық музей қызметкерлері, танымал суретшілер мен өнертанушылар қатысты. Сондай-ақ, салтанатты іс-шарада алғысөз сөйлеген Ұлттық музей директорының орынбасары Ақмарал Ибраева көрмені ұйымдастырудағы басты мақсат – ұлттымыздың болмысын, әдет-ғұрпы мен мәдениетін көрсету екендігін атап өтті.

– Біз өнертанушы Ольга Батурианың тікелей атсалысуы және музей қызметкерлерінің қатысуымен Ұлттық музей қорынан алынған бірнеше картина жиынтықтарынан осы көрмені халық назарына ұсынуды жөн санадық. Осы көрменің аясында каталогтың шығуының өзі көрмедегі түрлі бейнелеу өнері туындыларының арнайы ғылыми тұрғыда халыққа жетуі және насихатталуы деп білеміз, – деді А.Ибраева.

Ал, «Книжный клуб» баспасының коммерциялық директоры, каталогтың жарыққа шығуына қаржылай демеушілік көрсеткен Азамат Өтемов

және Астана қаласы Суретшілер одағының төрағасы Өмірәлі Исмаилов, Суретшілер одағының мүшесі, суретші, өнертанушы, тәуелсіз куратор Динара Нугер Ұлттық музейді 10 жылдығымен құттықтап, осындай керемет көрмелердің жиі болуына тілектес екендіктерін білдірді.

Жалпы биыл Ұлттық музейдің он жылдығы аясында бірнеше іс-шара өткізу жоспарланған. Соның бірі осы музей қорындағы картиналар болып саналады. Онда 4 мыңнан астам картина болса, әр көрме сайын 200-ге жуық туынды көрермен көзайымына айналуда.

КӨНЕ АРТЕФАКТ ТАБЫЛДЫ

Ақмола облысының Сандықтау ауданында көне артефакт табылды. Тарихи олжаны «Орман» профилактикалық іс-шарасын өткізу кезінде Сандықтау аудандық ТЖБ қызметкерлері Нұрсұлтан Әшкенов пен Ахмет Зарипов Балкашино ауылы маңындағы орман ішінен байқаған.

Ақмола облысы ТЖД баспасөз қызметінің мәліметінше, артефакт-тасқа қашалған адамның беті. Бұл туралы өрт сөндірушілер Ақмола облысы ТЖД және Ақмола облыстық «Тарихи-мәдени мұраны қорғау және пайдалану орталығының» мамандарына хабарлап айтқан.

Ғалымдардың пікірінше, әзірге тасқа қашалған адам бейнесіндегі ежелгі мүсіннің қай дәуірге жататынын айту мүмкін емес. Осыған ұқсас ескерткіштер, қола және ерте темір дәуірлері, сондай-ақ, орта ғасырлардағы түркі кезеңінде табылған.

«Мұндай мүсіндер қола дәуірі

кезеңіне тән, Шығыс Еуропа және Орта Азия аумағында кездеседі. Сондай-ақ, ерте темір дәуіріндегі ескерткіштерге ұқсастық бар, Оңтүстік Сібір аумағында ғұн, сармат кезеңінде де кездеседі. Бізге белгілісі – орта ғасырлардағы Еуразия аумағында кеңінен тараған түркі мүсіні. Сонымен бірге, жаңа заман кезеңінде де естен шығармай керек» дейді Ә.Марғұлан атындағы Археология институтының жетекші ғылыми қызметкері Сергей Ярыгин.

Қазіргі уақытта артефакт мемлекеттік қорғауға алынған. Бұдан бұрын Ағбасар ауданында 22 жаңа археологиялық ескерткіш табылған еді.

ОЛИМПИАДАҒА ШЫҒАРЫП САЛДЫ

Қазақстан құрамасын Франция астанасы Париж қаласында өтетін XXXIII жазғы Олимпиадаға шығарып салу рәсімі өтті.

Алматы қаласында өткен бұл іс-шараға Туризм және спорт министрі Ермек Маржықпаев, Олимпиада чемпиондары Ермахан Ыбрайымов, Ислам Байрамуков, Ольга Шишигина, Дмитрий Баландин және БАҚ өкілдері келді. Министр спортшылар және жаттықтырушылар құрамына алдағы жарыстарға сәттілік тілеп, бұл доданың еліміз үшін ерекше маңызға ие екенін атап өтті.

– Сіздердің алдыңызда елімізді Париж Олимпиадасында таныстыру, ел намысын абыроймен қорғау сияқты маңызды әрі өте жауапты міндет тұр. Сіздердің чемпиондық мінезіңіз, табандылығыңыз, жеңіске деген ерік-жігеріңіз, осы күнге дейін жиган тәжірибелеріңіз, жаттықтырушылардың, дәрігерлердің, массаж жасаушылардың қажырлы еңбегінің арқасында үлкен нәтижеге жететінімізге сенімдімін. Тәуелсіздік

жылдарында Қазақстан жазғы және қысқы Олимпия ойындарының 79 жүлдегерін, оның ішінде 15 Олимпиада чемпионын тәрбиелеп шығарды. Олимпиададағы жетістіктер – бүкіл елдің әлемдегі имиджі, мемлекеттің әл-ауқатының көрсеткіші, ең бастысы, бұл – сіздердің көпжылдық және қажырлы еңбектеріңіздің нәтижесі, – деді Ермек Маржықпаев.

Еркін күрестен еңбек сіңірген спорт шебері және Сидней Олимпиадасының күміс жүлдегері Ислам Байрамуков, қазақстандық спортшыларға сенім мол екенін жеткізді.

«Олимпиада ойындарында жеңіске жету – кез келген спортшының арманы. Спорт залына келген күнінен бастап, алдына осындай мақсат қояды. Бізде қазір еркін күрестен төрт жолдама бар. Қазақстан командасының мүшесі Мейрамбек Қартбай жақында алды. Жігіттердің жеңіс тұғырынан

көрінуге мүмкіндіктері бар» деді Ислам Байрамуков.

Франция астанасында Қазақстан құрамасы сапынан 80 спортшы спорттың 25 түрінен бақ сынап, 81 медаль жиынтығына таласады. Қазақстан құрамасының спортшылары биыл алғаш рет Олимпиада бағдарламасына

енген брейкинг және бадминтон сияқты спорт түрлерінен өнер көрсетеді. Брейкингтен ел намысын Әмір Закиров қорғаса, бадминтон сайысында Дмитрий Панарин бақ сынады.

Қазақстан Тәуелсіздік жылдарынан бері осымен сегізінші мәрте жазғы Олимпиадаға қатыспақ. Олимпия

ойындарының ашылу салтанаты 26 шілдеде Париждегі Сена өзенінде өтеді. Жарысқа 205 елден 10 мыңнан астам спортшы қатысады. Олар 32 спорт түрінен 329 медаль жиынтығын сарапқа салады. Елімізде алғаш рет Олимпиада ойындарын бес бірдей телеарна тікелей эфирде көрсететін болады.